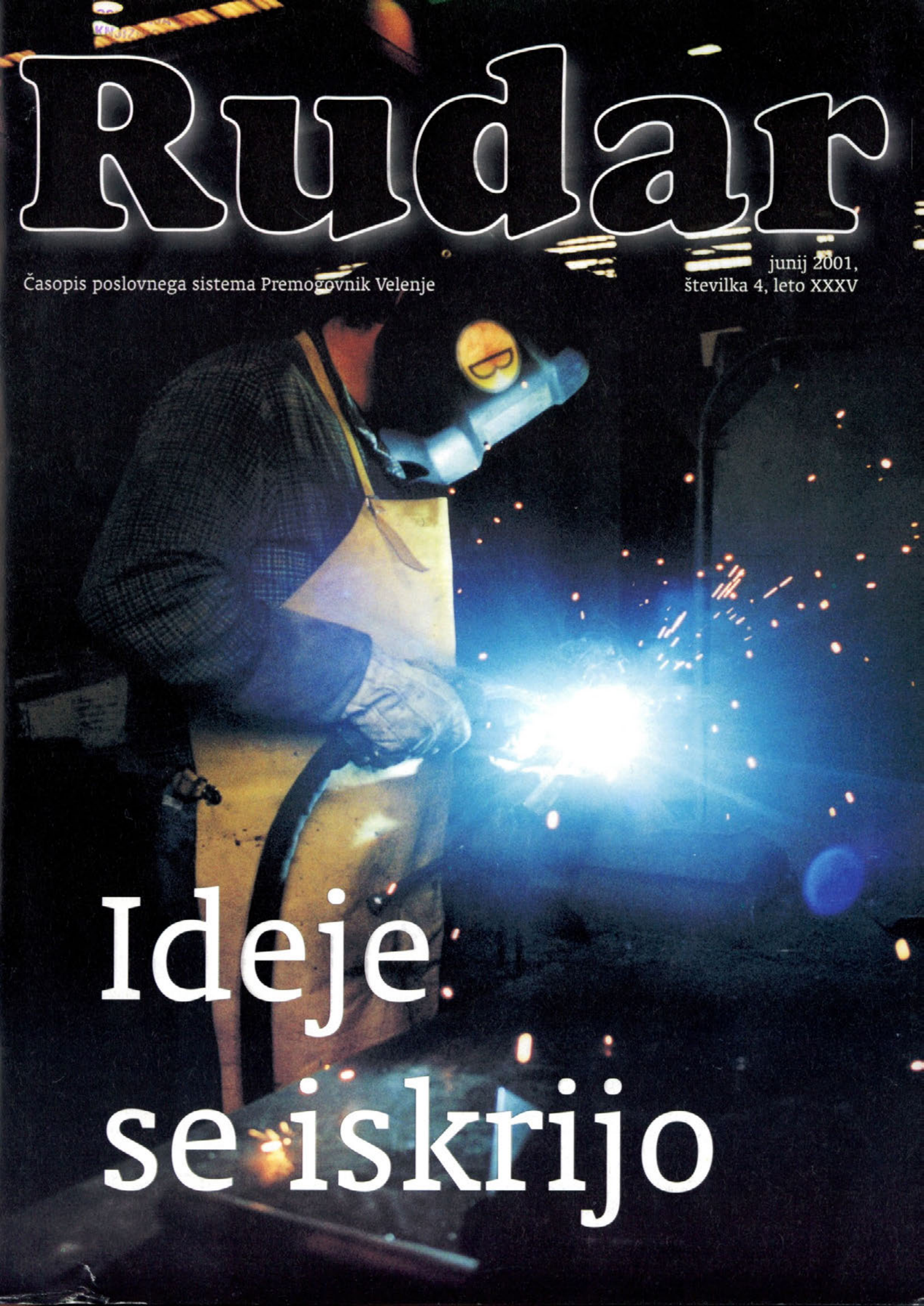

Rudardar

Časopis poslovnega sistema Premogovnik Velenje

junij 2001,
številka 4, leto XXXV

Ideje
se iskrijo

FOTO IVO HANS AVBERŠEK

PO STRANEH

4 Pomembno je verjeti

6 Tudi Premogovnik Velenje ima delovni načrt

8 Transport in logistika

10 Varnostni ukrepi pri odkopavanju debelih slojev premoga

14 Profitni center IP HTZ Storitve, proizvodnja, varovanje

16 Bivanje v hotelu mora biti dogodek

18 Lokal s tradicijo

20 Naš gost: Ivan Kotnik

22 Kaj nas motivira za dobro delo?

24 Odslej Uprava za rudarstvo

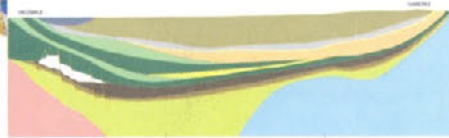
26 Nagrade za Muzej premogovništva Slovenije

29 Iz zapisnika... sveta delavcev, sindikata

30 Vprašali ste - poiskali smo odgovor

34 Zdravje: Spanje je vir zdravja

Profитni center Storitve, proizvodnja, varovanje v IP HTZ združuje širok spekter dejavnosti. Ta pestrost omogoča ponudbo tudi izven poslovnega sistema Premogovnika Velenje, čeprav največ dela opravijo prav zanj.

LEGENDA

COMUNICADO	 NOTA	 PLAN DE COMUNICACIÓN	 PLAN DE ATENCIÓN
 PLAN DE COMUNICACIÓN	 COMUNICACIÓN	 PLAN DE ATENCIÓN	 PLAN DE ATENCIÓN
 PLAN DE ATENCIÓN	PLAN DE ATENCIÓN	PLAN DE ATENCIÓN	PLAN DE ATENCIÓN

**Razvoj odko-
pnih metod je
bil v Premo-
govniku Velen-
je vedno
povezan z
izjemno debeli-
no sloja in**

razmeroma slabo kvaliteto premo-
ga. V preteklosti smo pri odkopa-
vanju preizkusili vrsto različnih
metod, ki so se spreminjale zaradi
ekonomskih, tehničnih in tehnoloških kazalcev ter varnostnih razlogov. Danes odkopavamo po širokočelni odkopni metodi.

V drugi polovici maja je tudi Premogovnik Velenje dobil letni delovni načrt. 18.

maja ga je potrdil nadzorni svet podjetja, ki meni, da je ob pridobivanju novih poslov in racionalnem poslovanju načrtovani dobiček ob koncu leta realen.

Izdajatelj

Poslovni sistem Premogovnik Velenje

Uredništvo

Glavna in odgovorna urednica: Diana Janežič

Novinarka in lektorica: Dragica Marinšek

Oblikovanje: Ivo Hans Avberšek

Naslov: Uredništvo Rudarja, Partizanska 78, 3320 Velenje, tel. 03/5871-465, int. 18-15, fax. 03/5869-131

*E-mail: Diana.Janezic@rly.si,
Ivo.Aybersek@rly.si*

Uredniški odbor

Božena Steiner, predsednica, Tatjana Krenker - gospodarsko področje, Marko Mavec - tehnično področje, Bojan Stropnik - razvojno področje, Jože Kožar - sindikat, Pavel Župevc - svet delavcev, Janja Juvan - IP HTZ, Mojca Ževart - ERICo, Metka Druks - Gost, Tone Vetrli - Habit, Slavica Pogorelnik - Kamnolom Paka, Milena Krofš - PLP, Miro Šitar - Telekom sistemi

Grafična priprava Naš čas, d.o.o. Velenje
Tisk Tiskarna Velenje, d.d.

Naklada 4000 izvodov

Mesečnik Rudar prejemajo zaposleni v poslovnem sistemu Premogovnik Velenje brezplačno. Davek na dodano vrednost po stopnji 8%. Poštnina plačana pri pošti 3320.

Razvojna konferenca Premogovnika Velenje

Na strateški konferenci, ki smo jo izvedli konec lanskega leta v Fiesi, smo precejšnjo pozornost posvetili razvojnemu načrtu vseh podjetij v Poslovnem sistemu Premogovnik Velenje. Po temeljiti analizi zastavljenih ciljev in dopolnitvi strateških usmeritev smo se dogovorili, da je potrebno posamezne razvojne načrte dopolniti in cilje precej bolj smelo zastaviti.

V torek, 29. maja 2001, smo na razvojni konferenci Poslovnega sistema Premogovnik Velenje ponovno pregledali dopolnjene razvojne načrte in preverili njihovo skladnost z našimi preobrazbenimi aktivnostmi.

Na razvojni konferenci je sodelovalo skoraj 50 sodelavk in sodelavcev iz vseh naših podjetij. Delo na konferenci je bilo zelo intenzivno in zanimivo, ugotovitve pa odraz realnega stanja v posameznih podjetjih. Ena od temeljnih ugotovitev konference je bila, da v Poslovnem sistemu razpolagamo s številnimi resursi: materialnimi, kadrovskimi in finančnimi ter da imamo veliko znanj in izkušenj, vendar je vse to potrebno čim bolj gospodarno uporabiti v smislu rasti Poslovnega sistema in povečevanja obsega poslovanja v odvisnih podjetjih.

Skozi razmišljanja posameznih podjetij je bilo opaziti tudi to, da Poslovni sistem Premogovnik Velenje vse bolj dobiva pravo obliko in pravo funkcijo. Vedno bolj pogosto si namreč postavljamo vprašanje, kako čim bolj izkoristiti naše prednosti in jih uporabiti pri prodoru na tržišča izven proizvodnje premoga. Udeleženci razvojne konference smo predlagane razvojne načrte potrdili, vodstva posameznih podjetij pa so dolžna svoje poslovanje izvajati skladno z zapisanimi smernicami.

V razvojnem načrtu Premogovnika Velenje smo opredelili, da proizvodnja premoga za energetske potrebe še naprej ostaja nosilni program, ki je našel ustrezno strateško mesto tudi v slovenskem energets-

kem prostoru. Ta program bo zagotavljal prek 2000 delovnih mest vsaj še za obdobje naslednjih desetih let, za katerega je bil razvojni načrt izdelan.

V vseh hčerinskih podjetjih smo po usmeritvah iz Fiese dopolnili razvojne načrte in temeljito analizirali razvojne možnosti. Razveseljuje dejstvo, da je v razvojnih programih možno zaslediti precej idej za ustvarjanje novih prodajnih programov, ki bodo večali obseg poslovanja na trgih izven energije in omogočali nova, kvalitetna delovna mesta. Najbolj zanimive ideje so bile predstavljene s poslovnimi načrti, v katerih so avtorji analizirali različne prednosti in slabosti njihove vpeljave v življenje posameznih podjetij. Nekateri poslovni načrti

so bili obdelani do te mere, da bo možno že v kratkem času pričeti z njihovim izvajanjem.

V vizijo Premogovnika Velenje smo zapisali, da bomo strateške cilje podjetja uresničevali brez nasilnega poseganja v zmanjševanje števila zaposlenih, zato smo v proces prestrukturiranja resno vstopili in ga bomo tudi odgovorno izpeljali. Predpogoj za njegovo uspešno izvedbo so ambiciozni kadri, ki bodo nosilci nove razvojne usmeritve in teh imamo v našem podjetju dovolj in jih je smiselno v ta namen tudi uporabiti.

Premogovnik Velenje je imel v zgodovini vedno posebno razvojno vlogo v našem okolju. Te vloge si tudi sedaj ne bomo pustili vzeti in jo bomo aktivno izvajali še naprej, seveda na izhodiščih, ki jih zahtevajo pogoji sodobnega poslovanja. Obdobje velikih sprememb, ki jih narekuje intenzivno slovensko vključevanje v evropske integracijske tokove, pa je obdobje, ki ga je smiselno izkoristiti in najti poti in programe, ki bodo naše znanje prodajali tudi izven meja Slovenije.

Dr. Milan Medved, direktor za razvojno področje

Pomembno je verjeti

Razvojna konferenca poslovnega sistema Premogovnik Velenje je bila 29. maja. Na njej so sodelovali vsi nosilci nalog pri preobrazbi poslovnega sistema. Njen namen je bil pregledati, kako se uresničujejo sklepi strateške konference in načrtati smernice nadaljnjega dela pri razvoju poslovnega sistema.

Direktorji Premogovnika in hčerinskih družb Premogovnika so predstavili razvojne strategije in poslovne načrte za nove programe, direktor za razvojno področje smernice razvoja poslovnega sistema, direktor za kadrovske področje poslovno šolo poslovnega sistema, vodja SRPZ centralni poslovni informacijski sistem, sodelavci iz SRPZ pa nove projekte v poslovnem sistemu.

Direktor dr. Franc Žerdin je predstavil razvojno strategijo Premogovnika. Osvetlil jo je z vidika odpiranja energetskega trga, vključevanja v Evropsko unijo, svetovnih gibanj na področju pridobivanja in prodaje premoga, energetske zakonodaje, ukrepov države, razreševanja naslednjih investicij in naših štirih osnovnih strateških ciljev. V takšni luči se cilj preobrazbe brez nasilnega zniževanja števila zaposlenih vidi še posebej zahteven, vendar ga vodstvo zelo trdno podpira.

Osnovna dejavnost Premogovnika se ne bo spremenila, potrebni pa bodo maksimalna racionalizacija in optimalna organiziranost, izločanje tržno zanimivih programov, strateško povezovanje. Le konkurenčna cena proizvedene elektrike iz našega lignita v TEŠ pomeni zagotovilo za prihodnost. Za dejavnost pridobivanja premoga so zelo pomembni projekti, ki bodo povečevali varnost dela in zdravje zaposlenih, zniževali stroške poslovanja, izboljševali postopke dela. Odgovornost vodstva za uresničitev tako zastavljene razvojne strategije je zelo velika, zanjo potrebuje podporo lastnikov, nadzornih struktur, sveta delavcev in sindikata.

Direktorji hčerinskih družb so predstavili razvojne strategije podjetij, pri

čemer so izhajali iz temeljite analize poslovanja in poslovnega okolja. Predstavili so številne nove poslovne zamisli, možnosti za nove prodajne programe, za nekatere od njih so že izdelani tudi poslovni načrti.

Najbolj smeli so poslovni načrti podjetij Telkom sistemi, Kamnolom Paka in PLP. Ustvarjalna energija, dinamičnost dogajanj na vseh področjih v poslovnem sistemu sta bili rdeča nit vseh predstavitev. Skupni cilj pa je povečati obseg poslovanja izven poslovnega sistema.

V razpravi, ki je sledila predstavitev, je bilo nakazano, da bodo hčerinska podjetja za realizacijo načrtovanega ter nadaljevanje razvojnih razmišljanj potrebovala pomoč v kadrih, ki bi lahko uspešno delali pri razvoju novih programov, da takšne ljudi v poslovnem sistemu imamo in da jih je potrebno usmeriti tja, kjer bodo lahko svoje znanje najbolj učinkovito uporabili. Vsi predstavljeni razvojni načrti so bili podprti in sprejeti, seveda pa bo za njihovo udejanjanje potrebno veliko znanja, energije in sodelovanja.

Smernice razvoja poslovnega sistema je predstavil dr. Milan Medved, direktor za razvojno področje. Smernice nakazujejo možne smeri razvoja poslovnega sistema s ciljem večanja obsega poslovanja, števila zaposlenih in dodane vrednosti, vključujoč obstoječe in nove prodajne programe v poslovnem sistemu. Poslovnih priložnosti, ki izhajajo iz strategije razvoja Slovenije in temeljijo na obsegu obstoječih virov, ne bomo prepustili drugim, ampak bomo svojo razvojno vlogo v okolju aktivno izvajali še naprej. Aktivna vloga pri oblikovan-

ju nove usmeritve bo omogočena ambicioznim in najboljšim kadrom z dovolj smelimi vizijami. Smernice predstavljajo samo začetek aktivnosti na poti do celovite preobrazbe poslovnega sistema.

Poslovna šola je investicija v znanje, je poudaril direktor za kadrovske splošno področje Janko Lukner. Šola bo potekala ob koncih tednov, od jeseni letos do pomladi naslednje leto. Udeleženci bodo v njej pridobili znanja za izdelovanje poslovnih načrtov, predvsem pa za realizacijo poslovnih zamisli v obliki novih prodajnih programov.

Centralni poslovni informacijski sistem, ki ga je predstavil vodja SRPZ Bojan Stropnik, je zasnovan tako, da povezuje vse informacije, ki so pomembne za poslovanje, vodenje in razvoj vseh članic poslovnega sistema. Integrira že obstoječe baze podatkov, jih povezuje s povsem novimi informacijami iz poslovnih okolij in omogoča spremljanje in celovit pregled nad aktivnostmi v poslovnem sistemu. Od uporabe in zahtev s strani uporabnikov pa je v veliki meri odvisna uspešnost sistema. Predstavljen poslovni informacijski sistem je bil podprt in bo postal integralni del poslovanja podjetij v poslovnem sistemu.

Marijan Lipičnik iz SRPZ je iz nabora aktualnih poslovnih zamisli predstavil tri poslovna področja oziroma poslovne načrte, ki so jih pripravili v SRPZ in kažejo na potrebo po primernih nosilcih, virih in motivaciji, ki so pogoj za realizacijo poslovne zamisli.

Direktor dr. Franc Žerdin je povzel dogajanje na razvojni konferenci. Ideje za poslovne in razvojne načrte živijo, vizija je postavljena, investirali bomo v znanje, uresničevali bomo vizijo. Vanjo pa je treba verjeti. To je jamstvo za njeno uresničitev.

Božena Steiner, sekretarka uprave

Ideje za poslovne in razvojne načrte živijo, vizija je postavljena, investirali bomo v znanje, uresničevali bomo vizijo. Vanjo pa je treba verjeti. To je jamstvo za njeno uresničitev.

Dobro zastavljeni načrti

Direktor Premogovnika Velenje dr. Franc Žerdin je po razvojni konferenci optimist, saj so na njej bili načrti dobro zastavljeni.

“V Poslovnem sistemu Premogovnik Velenje vsako leto organiziramo v novembru strateško konferenco. Letos pa smo 29. maja izvedli še razvojno konferenco. Zakaj, s kakšnim namenom?”

Dr. Žerdin: “V Fiesi smo na lanskı strateški konferenci med drugim obravnavali tudi razvojne načrte za Premogovnik Velenje in za njegova hčerinska podjetja. Po temeljiti razpravi smo ugotovili, da vsebina razvojnih načrtov ni bila dodelana. Na koncepte smo imeli veliko pripomb in dogovorili smo se, da direktorji hčerinskih podjetij in matere razvojne koncepte korigiramo in jih predstavimo sredi letošnjega leta na razvojni konferenci.

Dogovorjeno je bilo tudi, da se na tej razvojni konferenci primerno pripravljene razvojne načrte podjetij tudi potrdijo. To smo 29. maja tudi naredili. Verificirali in potrdili smo vsebino razvojnega načrta Premogovnika Velenje, pri katerem je šlo za glavni program odkopavanja premoga. Verificirali in potrdili smo tudi razvojne načrte vseh hčerinskih podjetij.”

Rudar: “Kakšne smeri razvoja kažejo omenjeni razvojni načrti?”

Dr. Žerdin: “Osnovni razlog, zakaj se tako načrtno lotevamo razvoja, je v tem, da smo se v Premogovniku Velenje opredelili, da zaradi spremenjenih energetskih razmer ne bomo na silo odpuščali ljudi.

Tudi v našem četrtem cilju je razlog, saj smo zapisali, da bomo kljub temu, da se razmere v energetskem sektorju hitro in močno spreminjajo, v Šaleški dolini zagotavljali nadomestna delovna mesta in s tem omogočili mladim ljudem zaposlitev.

Program pridobivanja premoga smo do leta 2010 oziroma do konca življenjske dobe termoelektrarnih objektov dobro opredelili. To je program, ki bo v naslednjih letih zagotavljal med 2200 in 2500 delovnih mest. Opredelili smo tudi naše videnje, kaj potem, ko premoga ne bomo več pridobivali. Seveda so to naše ideje in niso

verificirane skozi nacionalni energetski program in državne energetske dokumente, ker jih ni.

Po moji oceni so kvalitetno opredeljeni za petletno obdobje tudi razvojni trendi hčerinskih podjetij, bodisi znotraj teh programov, ki jih že opravljajo, bodisi v novih, ki jih načrtujejo ali možnosti zanje preučujejo. Dajejo jim možnosti za kapitalsko in kakovostno rast.

Optimist sem tudi zaradi idej poslovnih načrtov, ki so bile predstavljene na razvojni konferenci. Zamišljeni so tako, da dajejo dovolj optimizma za njihovo realizacijo, iz njih pa izhaja tudi, da ljudje imajo ideje, se želijo angažirati in uporabiti svoje znanje.”

Rudar: “V razvojnem načrtu Premogovnika Velenje je gotovo tudi še odcepljanje dejavnosti!”

Dr. Žerdin: “Prav gotovo. Lastnik Premogovnika Velenje in drugih energetskih podjetij bo želel imeti dejavnost očiščeno.

Tako so naravnane tudi aktivnosti na državnem nivoju. Cena slovenske energije in premoga mora biti očiščena vseh dejavnosti, ki tečejo vzporedno z njunim pridobivanjem. Opredelili smo, katere dejavnosti bodo najprej šle na trg, česar pa ni mogoče narediti čez noč in na pamet. Oblikovati je treba zaokrožene celote, da lahko nastopimo na trgu.”

Optimist sem tudi zaradi idej poslovnih načrtov, ki so bile predstavljene na razvojni konferenci.

Rudar: “Rekli ste, da razvojni predlogi še niso verificirani pri lastniku. Je kakšna možnost in interes lastnika, da mu razvojni načrt Premogovnika Velenje predstavite?”

Dr. Žerdin: “Lastnik vsaj skozi osnutke sklepov vlade kaže veliko zaniman-

je za to, da je energetski sektor čim bolj racionalno organiziran in prepričan sem, da pri tem misli resno. Da je temu tako, se najbrž vidi tudi v tem, da je pripravljen predlog zamenjav nadzornih svetov v energetskih podjetjih - tudi našega.

Tako bo lastnik prek svojih članov v nadzornih svetih želel vzpostaviti večjo stopnjo kontrole nad dogajanjem v podjetju in večjo stopnjo uveljavljanja svojih interesov v posameznih podjetjih.

Po moji oceni je namera logična in s strani lastnika tudi normalna. V Premogovniku Velenje smo veliko naredili za prilagajanje na odprti evropski trg, tako da do bistvenih korenitih posegov v način izvajanja naše poslovne politike ne bo prišlo.”

Rudar: “Če bo prišlo do zamenjave nadzornega sveta in kasneje do zamenjave vodstva podjetja, ali so naši razvojni načrti taki, da bodo sprejemljivi tudi zanje?”

Dr. Žerdin: “Ti programi so narejeni poslovno pošteno in z vidika uveljavljanja interesov dobrega gospodarja. Ali se bo lastnik s takimi programi strinjal ali ne, je problem lastnika.

Kot direktor podjetja zagovarjam vsebino razvojnih programov; če se lastnik z njimi ne bo strinjal, bo pač moral tudi v vodenju podjetja iskati ljudi, ki bodo uresničevali njegove koncepte nadaljnjega razvoja.”

Diana Janežič

Tudi Premogovnik Velenje ima delovni načrt

V drugi polovici maja je tudi Premogovnik Velenje dobil letni delovni načrt. 18. maja ga je potrdil nadzorni svet podjetja, ki meni, da je ob pridobivanju novih poslov in racionalnem poslovanju načrtovani dobiček ob koncu leta realen.

Poslovna politika Premogovnika Velenje temelji na štirih strateških ciljih, ki so vsako leto revidirani na strateško poslovni konferenci poslovnega sistema. Načrtovanje dela v Premogovniku Velenje pa letos poleg tega temelji tudi na intenzivnih pripravah Slovenije na vstop v EU in na odpiranju energetskega trga.

Ob koncu leta naj bi imeli dobiček

S prvim strateškim ciljem naj bi zagotavljali proizvodnjo lignita, ki bo omogočala **tehnično in ekonomsko uspešno poslovanje** Premogovnika Velenje in TE Šoštanj. V letu 2001 naj bi na povprečno 268 metrih odkopne fronte v 226 delovnih dneh in z okoli 2.700 zaposlenimi pridobili **3.758.000 ton premoga** s povprečno kurilno vrednostjo 10,06 GJ/tono. Skladno s predlogom elektroenergetske bilance Slovenije bo v TE Šoštanj za pridobitev 3.100 GWh električne energije prodanega 35,9 milijona GJ energije (to je 3.570 milijona ton premoga), prodali pa naj bi tudi 150.000 ton premoga z deponije.

V letu 2001 naj bi Premogovnik Velenje pridobil **27 milijard 235 milijonov SIT celotnega prihodka**. S prodajo premoga za proizvodnjo električne energije po ceni 5,53 DEM/GJ ali 597,98 SIT/GJ naj bi pridobili dobrih 22 milijard SIT. Prihodka od prodaje premoga za proizvodnjo toplotne

NAČRT ODKOPA PREMOGA PO JAMAH

JAMA	TON NA LETO	TON NA DAN
Preloge	1.485.000	6.571
Pesje in Škale	2.052.000	9.080
Priprave	221.000	978
Skupaj	3.758.000	17.628

energije naj bi bilo 730 milijonov SIT in od prodaje okoli 38.000 ton komercialnega premoga skoraj 270 milijonov SIT. Iz naslova ostale realizacije - od prodaje proizvodov in storitev, med katerimi zajemajo največji delež rudarska gradbena dela - pa naj bi pridobili 3,7 milijarde SIT. Konec leta 2001 naj bi s tekočim poslovanjem ustvarili dobrih **172 milijonov SIT dobička**.

Za investicijska vlaganja bo Premogovnik Velenje letos namenil 3,5 milijarde SIT. Od tega bo ena tretjina namenjena vlaganjem v posodobljanje odkopne opreme, 800 milijonov SIT v gradbene objekte v jami, dobrih 360 milijonov SIT pa v opremo za pripravna delovišča (posodobitev napredovalnih strojev).

Letos naj bi bilo v Premogovniku Velenje povprečno zaposlenih 2.755 delavcev, konec leta pa naj bi jih bilo 2.707. Upokojilo naj bi se 114 delavcev, 10 pa naj bi jih premestili v IP HTZ. Trije delavci se bodo letos vrnili s služenja vojaškega roka, predvidena pa je sklenitev delovnega razmerja s 40 štipendisti rudarske, strojne in elektro

usmeritve (20 se jih je že zaposlilo spomladi).

Pomembni aktivnosti v letu 2001 bosta reševanje problema naslednjih investicij in oslabitve prevrednotenih osnovnih sredstev. Premogovnik Velenje ocenjuje vrednost svojih naslednjih investicij na 15 milijard SIT ter vrednost prevrednotenih osnovnih sredstev na dobre 3 milijarde SIT. Uresničevanje obeh postavk bo tako vplivalo na bilanco uspeha leta 2001 in prineslo dobrih 18 milijard SIT izgube.

Za poslovanje Premogovnika Velenje je pomembno tudi, ali bo v prihodnjih letih na osnovi dolgoročne pogodbe lahko prodal dovolj premoga (okoli 3,850 milijona ton na leto), da bo lahko ob ustrezno nizki ceni premoga sam financiral zapiranje jame Škale in nadaljeval prestrukturiranje delovnih mest pri pridobivanju premoga.

Varnosti pri delu vsa pozornost

Drugi strateški cilj, ki govori o zagotavljanju **kar največje varnosti in humanosti** pri pridobivanju premoga, bodo v Premogovniku Velenje dosegali

IZOBRAZBENA STRUKTURA ZAPOSLENIH V PREMGOVNIKU VELENJE

	stopnje strokovne izobrazbe								
	VIII	VII/2	VII/1	VI	V	IV	II	I	skupaj
stanje 1.1.2001	3	9	105	58	607	1594	171	251	2798
odstotek	0,11	0,32	3,75	2,07	21,70	56,97	6,11	8,97	100,00
stanje 31.12.2001	3	10	108	56	602	1531	161	236	2707
odstotek	0,11	0,37	3,99	2,07	22,24	56,56	5,95	8,71	100,00

li s povečano razvojno-raziskovalno dejavnostjo, predvsem pri izdelavi jamskih prog, ekologiji delovnega okolja, pridobivanju in transportu premoga, transportu materiala, jamskem vrtanju, varčevanju z energijo, čistejših tehnologijah uporabe premoga ter prezračevanju jamskih delovišč.

Veliko aktivnosti na tem področju bo glede na zahteve Zakona o varnosti in zdravju potekalo tudi pri izdelavi izjave o varnosti z oceno tveganja.

Pričeli bodo pripravljati tudi interni dokument, ki bo nadomestil sedaj veljavni Pravilnik o varstvu pri delu in bo za Premogovnik Velenje opredeljeval področje varnosti in zdravja zaposlenih.

Načrtno ravnanje z okoljem

Cilje na področju **ravnanja z okoljem** podpirajo načrti razvojno-raziskovalne dejavnosti, investicijskih del in program izobraževanja.

Aktivnosti bodo tekale skladno z internim programom saniranja rudarskih škod ter skladno z Zakonom o varovanju okolja, ki se nanaša na premogovništvo. Za okoljska področja, opredeljena v Poslovniku PQ 19 - odnos do okolja, bodo izvajani obratovalni monitoring in masne bilance.

Dograjevanje poslovnega sistema

Da bi dosegli konkurenčno proizvodno ceno lignita in ohranili čim več delovnih mest v Šaleški dolini, bo Premogovnik Velenje nadaljeval s **prestrukturiranjem dejavnosti** in izločanjem tistih dejavnosti, ki niso neposredno povezane s pridobivanjem premoga.

Osnovno vodilo je poleg ohranjanja delovnih mest tudi povečanje prihodka na trgih izven poslovnega sistema.

Diana Janežič

Sklenili so...

Nova organizacija Ministrstva za okolje in prostor

S sklepom vlade Republike Slovenije je 3. maja začel veljati zakon o organizaciji in delovnem področju ministrstev. Nanovo se je organiziralo **ministrstvo za okolje in prostor**, saj je dobilo z novelo zakona tudi področje energetike in rudarstva. Naloge ministrstva se po novem nanašajo še na primarno in transformirano energijo, pridobivanje virov energije in racionalno ravnanje z njimi, strategijo gospodarjenja z vsemi vrstami mineralnih surovin ter odpiranje in delovanje rudnikov, razen tistih, ki se v skladu z zakonom zapirajo oziroma so prenehali delovati.

V okviru ministrstva je bila zato oblikovana **Uprava za rudarstvo**, za njenega prvega direktorja pa je bil imenovan Janez Vovk. Z imenovanjem Uprave za rudarstvo je bila ukinjena Direkcija za rudna bogastva, ki je imela sedež v Velenju.

Golob državni sekretar

Vlada RS je 10. maja na predlog ministra mag. Janeza Kopača imenovala dr. Roberta Goloba za državnega sekretarja za področje energetike v Ministrstvu za okolje in prostor.

Potrjena energetska bilanca

V letošnji energetske bilanci bo na voljo 13.417 GWh električne energije (0,4 odstotka manj kot lani), 4,5 milijona ton lignita (2,3 odstotka več kot lani), 1,5 milijona ton rjavega premoga (2,2 odstotka manj kot lani), 84 tisoč ton koksa (7,1 odstotka več kot lani), 1,1 milijarde Sm³ zemeljskega plina (5,8 odstotka manj kot lani), 2,8 milijona ton naftnih derivatov (2,3 odstotka več kot lani), 8,9 TJ daljinske toplote (10,9 odstotka več kot lani) ter 955 tisoč ton lesa in lesnih odpadkov.

Uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o preoblikovanju javnega podjetja Elektro Slovenija

Vlada RS je na seji 24. maja sprejela uredbo o spremembah in dopolnitvah uredbe o preoblikovanju javnega podjetja Elektro - Slovenija, p.o., v Javno podjetje Elektro - Slovenija, d.o.o.

Energetski zakon, ki je začel veljati 15. oktobra 1999, nalaga Javnemu podjetju Elektro - Slovenija, d.o.o., uskladitev notranje organizacije za nemoten potek odpiranja trga z električno energijo. Vlada je sicer aprila letos sprejela uredbo o načinu izvajanja gospodarske javne službe prenosa električne energije in gospodarske javne službe upravljanja prenosnega omrežja, s katero je določila pogoje in načine za izvajanje te službe. Prav tako pa je določila ELES za upravljalca prenosnega omrežja na območju države. Skladno z energetskega zakonom in omenjeno uredbo je ELES s 1. januarjem letos dolžan voditi ločene računovodske izkaze za ti dve dejavnosti. Temu pa je treba prilagoditi notranjo organizacijo podjetja, kar bo urejeno s statutom, ki mora biti usklajen s predlagano spremembo uredbe.

PROIZVODNJA APRIL 2001

OBRAT	PROIZVODNJA			+ VIŠEK - PRIMANJ.		ODSTOTEK		DOSEŽEN POVPREČEK
	osn. nač.	mes. nač.	doseženo	na osn. nač.	na mes. nač.	na osn. nač.	na mes. nač.	
PRELOGE	151.500	126.000	170.270	18.770	44.270	119,39	135,13	9.459
PESJE - ŠKALE	99.510	126.000	89.130	-10.380	-36.870	89,57	70,74	4.952
PRIPRAVE	19.390	18.000	15.700	-3.690	-2.300	80,97	87,22	872
PREMOGOVNIK	270.400	270.000	275.100	4.700	5.100	101,74	101,89	15.283

Transport in logistika

Transportne storitve niso namenjene same sebi, pogojene so s procesom pridobivanja premoga v Premogovniku Velenje. Upravičene so le tedaj, če je predmet prevažanja v pravi kakovosti (nepoškodovan, nerazsut...), na pravem mestu (končna lokacija) in ob pravem času.

Nosilec razvojnega projekta in tehnični vodja strojne službe jame in transporta Damijan Kanduti

Prehod iz transportne storitve, vpete v trdne časovne okvirje, na logistično storitev je celovit pristop k obvladovanju te storitve in je pogojen z optimalnim upravljanjem transportnih procesov.

Razvojni projekt "Transport in logistika" spada med razvojne naloge v okviru racionalizacije pridobivanja premoga v Premogovniku Velenje. Nosilec razvojnega projekta je Damijan Kanduti, člani projektne skupine pa so: Miran Selan, Ludvik Golob, Božo Tkavc, Franci Zamrnik, Matej Zaluberšek, Štefan Jelenko in Andrej Horvat. Projekt je večleten oziroma bo trajal do uresničitve zastavljenih ciljev.

Kot je poudaril vodja projektne skupine Damijan Kanduti, je njihovo vodilo pri delu: odločnost + jasen cilj + motivacija + koncentracija = uspeh.

V našem podjetju se zavedamo, da moramo zniževati stroške in povečevati kakovost storitev, zato je uvedba transporta, podprtega z logistiko, nujna. Nujna je tudi z vidika, da bo v bodoče treba z manj delovne sile, vezane na transport, učinkovito zagotavljati vse potrebne transportne storitve, vezane na proces pridobivanja premoga v Premogovniku Velenje.

V okviru obstoječega transporta letno transportiramo okrog 150.000 voznih enot v vseh transportnih tokovih. Ta številka je zelo velika, zato menimo, da se splača delati na optimizaciji, racionalizaciji - vpeljati logistiko.

Za sodobnejši razvoj transporta in logistike je potrebno uvažanje sodobnih tehnologij, povezanih z logističnimi sistemi, in ustrezno izobraževanje kadrov, kar hkrati pomeni: zniževanje stroškov, povezanih s transportnimi procesi, izboljšanje transportnih storitev (hitrost, točnost, zanesljivost, varnost...), varovanje okolja, izraba prostora in humanizacija dela.

Učinkovit informacijski sistem omogoča večje izkoriščanje transportnih sredstev, kar pomeni, da lahko z manj transportnimi sredstvi naredimo več. Zgraditi moramo sistem, ki bo imel učinkovito in hitro zajemanje potrebnih podatkov, jasno opredelitev spremljav izvajanja transportnih storitev in bo v poznejših fazah omogočal nadgradnjo optimiranja storitev.

Premogovnik Velenje se zavzema za kakovost in varovanje okolja. V ta namen obvladuje oba standarda, in sicer ISO 9001 in ISO 14001. Strojne, naprave in drugo opremo je treba neprestano nadzorovati že pri samem skladiščenju kot tudi skozi transportni proces. Zagotavljanje sledljivosti pa v praksi dela največ problemov, zato se znotraj te razvojne naloge lotevamo tudi te problematike.

Cilja razvojnega projekta sta iskanje in vpeljava novih rešitev na področju transporta in logistike Premogovnika Velenje, ki bodo omogočale: učinkovitejši transport materiala in opreme z vsemi transportnimi sredstvi v vseh

smereh transportiranja (transport v jamo, notranji transport - prestavila po jami in transport materiala in opreme iz jame), spremljavo in vodenje transporta (centralno), optimizacijo in racionalizacijo transporta, povečanje varnosti pri transportiranju materiala in opreme in znižanje stroškov transporta za 20 odstotkov v obdobju treh let.

Temeljno je razvojni projekt razdeljen na tri faze. V prvi idejni fazi je potrebno izdelati natančen posnetek in analizo trenutnega stanja, v vmesni fazi pa tehnološki projekt, ki bo obsegal logistično opremo, objekte, informacijsko opremo in povezave z obstoječimi sistemi. Tretja, izvedbena faza, zajema izvedbo sistema, izobraževanje, zagon, uvažanje in vzdrževanje logistike.

Podrobneje je projekt sestavljen iz štirih sklopov, z vodjem posameznega sklopa in ustrezno razširjeno skupino.

Ti sklopi so naslednji!

Analiza obstoječega sistema transporta/logistike (tehnična, tehnološka in stroškovna)

Treba bo izdelati temeljito analizo obstoječega sistema transporta materiala in opreme, tako s tehnično tehnološkega kot stroškovnega vidika. Pri analizi morajo biti upoštevana izhodišča do sedaj izdelanih analiz.

Vpeljava standardizacije nalaganja materiala in opreme na vozne enote

Izdelati je potrebno študijo nalaganja voznih enot (obstoječa razdelava

Model mora zajemati vodenje transporta iz enega centra (nadzorni center), kar bo omogočalo optimalno vodenje transporta in učinkovitejši odziv na spremembe tokov.

strojev, naprav, opreme, rezervnih delov, materiala v smislu transportnih kosovnic in preverba stanja v praksi...), kakor tudi študijo obstoječega voznega parka (stanje, ustreznost, ustrezna napolnitev vozne enote).

Pripraviti je treba jasne normative za razdelavo transporta (transportne kosovnice) in posodobiti obstoječi koncept transportne kosovnice (vkjučitev mase...).

Obe študiji bosta osnovi za: standardizacijo nalaaganja voznih enot z materialom in opremo v smislu optimalnejših in racionalnejših rešitev, racionalizacijo in optimizacijo voznih enot, razvoj optimalnejših in primernejših voznih enot za odločene materiale, razvoj sistema paletiranja določenih materialov ter boljši in varnejši način priklopanja voznih enot kot tudi opreme.

Planiranje in statusi transporta

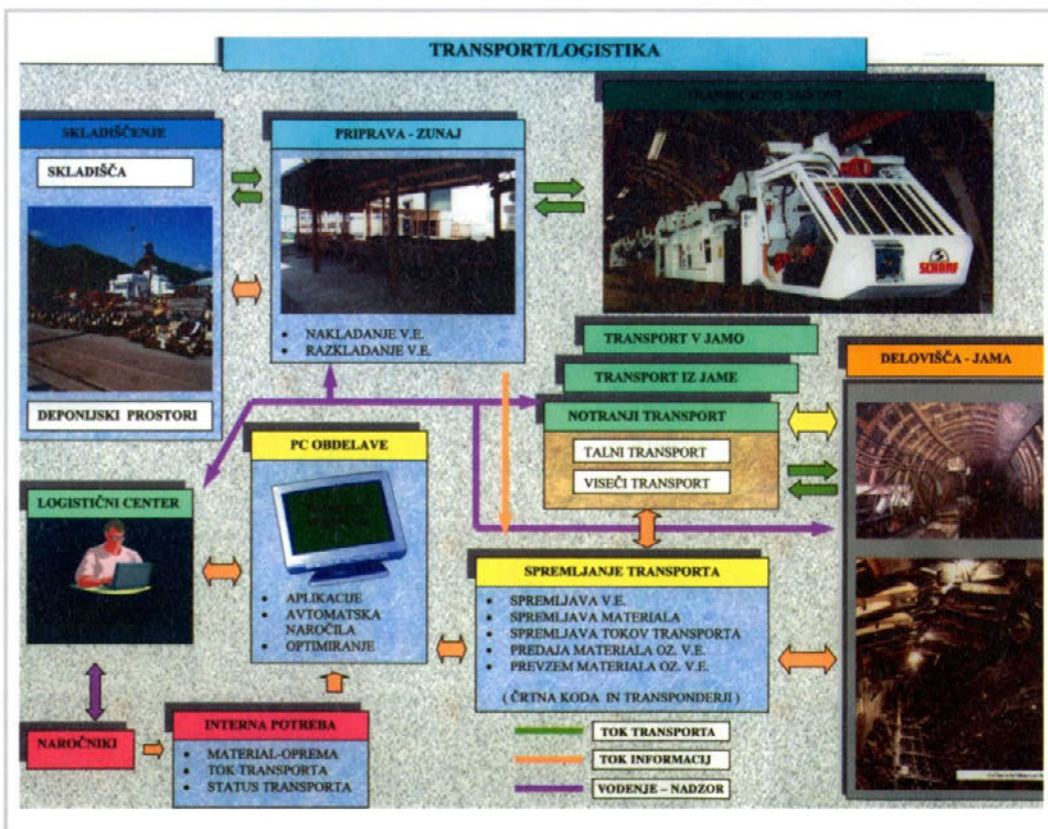
Izdelati je treba študijo obstoječega planiranja transporta/logistike (material, vozne enote..., zmogljivost, normativi, prepustnost poti...) v povezavi z aktivnostmi v jami.

Študija bo osnova za dopolnitev oziroma razvoj modela planiranja transporta v jami, ki bo omogočal optimalnejše voditi transportne tokove ter osnova za iskanje rešitve avtomatskih naročil glede na izvajanje določenih aktivnosti v jami, ki bodo omogočale optimalnejše zalaganje teh delovišč, reševale problematiko zatranosti delovišč in omogočale enakomernejšo porazdelitev transportnih tokov.

Rešitev mora zajemati tudi korekturo glede na stanje delovišča. Študija bo tudi osnova za dopolnitev obstoječega modela naročanja materiala in opreme v smislu primernejših statusov (intervencija, prioriteta, avtomatsko naročilo...).

Razvoj logistike

Razvoj logistike bo zajemal vpeljavo klasičnega modela evidence voznih enot in materiala tako za notranji transportni tok (prestavila po jami) kot tok materiala in opreme iz jame. V ta

namen bo treba vzpostaviti jasno identifikacijo voznega parka in vzpostaviti model naročanja vseh storitev, ki jih izvaja transport (pokritje vseh tokov transporta). Ko bo klasični model preizkušen, ga bo treba učinkovito informacijsko podpreti.

Za ves materialni tok bo treba poiskati model spremljanja - nadzora toka materiala, opreme kot tudi voznih enot (elektronska spremljava - nadzor voznih enot...) do izvršitve naročila v vseh sistemih in smereh transportiranja. Ta model mora zajemati tako tok materiala in opreme v jami, notranji tok (prestavila po jami) kot tok materiala in opreme iz jame. Razviti in vpeljati v prakso bo treba model nadzora opreme, ki se transportira brez voznih enot.

Na osnovi integracije modelov (model za nadzor nad voznimi enotami, materialom in opremo, model planiranja voznih enot v povezavi z aktivnostmi v jami in model vodenja transporta z enega centra) bo potrebno razviti model optimizacij in racionalizacij voženj s transportnimi sredstvi v vseh smereh transporta (transport v jami, notranji transport - prestavila po jami - in transport materiala in opreme iz jame).

"Sedaj imamo zaključene skoraj vse potrebne študije, plansko zastavljene nadaljnje faze razvoja logistike, teče vzpostavitev jasne identifikacije voznega parka, preizkušamo sistem in-

formacijske podpore voznih enot po lokacijah v jami, idejno imamo razvito novo interno potrebo, s katero smo začeli preizkušati model naročanja transportnih storitev glede na vse transportne tokove, vzpostavili smo digitalne karte, ki pokrivajo transportne poti po vrstah transporta, vzpostavlja se že model razdelave transporta - transportne kosovnice, idejno imamo že razdelan model avtomatskih naročil, tehnično usklajujemo opremo, s katero bomo pokrili spremljavo transportnih storitev in predajali vsebine naročil naročnikom...

Dela na tem področju je veliko. Izdelati bo treba nekaj projektov, ki bodo obsežni, ter pripraviti precej poslovnikov oziroma systemske dokumentacije, s katero bomo pokrili te procese. Pred zagoni projektov, seveda po fazah, bo potrebno izvesti veliko izobraževanj, s katerimi bomo usposobili vse tiste, ki bodo na transport in logistiko vezani.

Glede na to, da spreminjamo obstoječi proces naročanja in izvajanja storitev transporta, smo se tega lotili previdno in bomo vse potrebno skrbno zastavili, preizkusili na manjšem vzorcu in šele preverjene in učinkovite rešitve z vso potrebno informacijsko podporo vpeljali v našo prakso," je sklenil nosilec razvojnega projekta in tehnični vodja strojne službe jame in transporta Damijan Kanduti.

Dragica Marinšek

Varnostni ukrepi pri odkopavanju debelih slojev premoga - Velenjska odkopna metoda

Sloj lignita se v Premogovniku Velenje razprostira vzdolž Šaleške doline. Ležišče je dolgo 8,3 km in široko 2,5 km. Debelina premogovega sloja niha od 20 do 100 m, največja pa je 160 m. Premog je najbližje 60 m pod površino v sloju, debelem od 10 do 35 m, največ pa ga je v globini 290 m, kjer je ugotovljen tudi najdebelejši sloj. V globini 400 m premogov sloj doseže debelino 100m.

Kvaliteta premoga običajno pada od krovline proti talnini. Spodnja kvaliteta meja premoga, ki se še izkorišča, je 7,5 MJ/kg. Krovino premogovega sloja predstavljajo rečne in jezerske naplavine, to so plasti peska in gline, katerih debelina je do največ 460 m. Neposredno nad premogovim slojem so plasti gline, ki so debele od nekaj 100m do najmanj 6 m in predstavljajo zaščito pred dotokom vode v odprte jamske prostore.

Talnina sloja so gline in laporji, ki ležijo na triadnih apnencih in dolomitih. V hidrološkem smislu je kadunja močno vodonosna, zlasti na pliocenskem območju. Premogov sloj, v katerem skozi krovino in talnino poteka največ jamskih objektov, tektonsko ni močno porušen, preskoki, ki so nastali pri pogrezanju sloja, pa so večinoma lokalnega značaja.

Priprava, razvoj in odpiranje odkopnih polj

Izhodišče za način priprave, razvoj in odpiranje odkopnih polj pogojujeta predvsem izjemna debelina in geometrija premogovega sloja. Te razmere so v svetu edinstvene, tako da v zgodovini velenjskega premogovnika dolgo ni bilo mogoče izbrati optimalne odkopne metode. Odkopavanje premoga poteka od krovline proti talnini premogovega sloja in temelji na odstopa-

jočem načinu odkopavanja. To pomeni, da je treba pred začetkom odkopavanja izdelati vse potrebne jamske objekte. V času odkopavanja se v mejah odkopnih etaž ti objekti z napredovanjem odkopov sproti likvidirajo.

Odpiralno-pripravljalni objekti, ki omogočajo dostop do nahajališča in kasneje pridobivanje premoga, se izdelujejo delno v prihrbini in pretežno v premogovem sloju. Tako je v ležišču premoga trenutno nekaj manj kot 70 km jamskih prog. Za pogoje odkopavanja premoga v Premogovniku Velenje je značilna velika koncentracija jamskih prog. Vse so izdelane v območju eksploatacijskega polja, ki danes zagotavlja načrtovano proizvodnjo premogovnika. Površina tega dela eksploatacijskega polja je 0,9 km².

Velika količina jamskih objektov v omejenem eksploatacijskem polju in njihov medsebojni vpliv pri odkopavanju posameznih etaž zahtevata za zagotavljanje stabilnosti potrebnih jamskih objektov sistematičen pristop k njihovu projektiranju.

Odkopna metoda

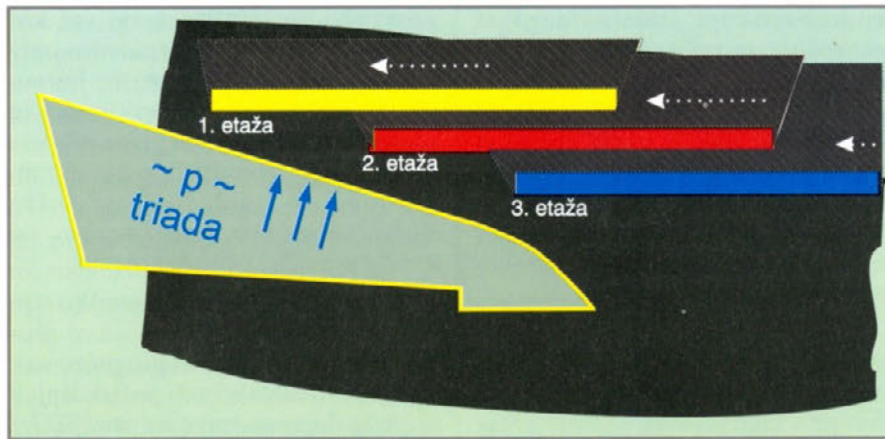
Razvoj odkopnih metod je bil v Premogovniku Velenje vedno povezan z izjemno debelino sloja in razmeroma slabo kvaliteto premoga. V preteklosti

smo pri odkopavanju preizkusili vrsto različnih odkopnih metod, ki so se spreminjale zaradi ekonomskih, tehničnih in tehnoloških kazalcev ter varnostnih razlogov.

Danes odkopavamo po širokočelni odkopni metodi. Velenjska širokočelna odkopna metoda se je razvila na klasičnih odkopih, ki so bili opremljeni s trenjskimi stojkami in železnimi stropniki. Temeljni princip dela na takšnih odkopih je pridobivanje podkopnega in nadkopnega dela odkopa pri etažni višini 10 m. Delo v podkopnem delu širokega čela v višini 2,8 m je temeljilo na odstreljevanju čela odkopa in na napredovanju odkopne fronte v korakih, dolžine 1 m.

Nadkopni del etaže, višine 7,2 m, pa se je pridobil s kontroliranim točenjem stropnega premoga na zadnji del odkopa. Pridobivanje je potekalo s samodejnim rušenjem premoga ali z razstreljevanjem. Delo na takšnih odkopih je bilo fizično naporno, varnost zaposlenih na odkopih pa je bila zelo nizka.

V začetku 70. let je v velenjskem premogovniku stekel intenziven razvoj opreme za mehanizacijo dela na širokih čelih po Velenjski odkopni metodi. Tako je bila preizkušena vrsta hidravličnih podporij. Pravo revolucijo pa je pomenil razvoj novih hidravličnih podporij ščitnega tipa. Tako podporje

je opremljeno z enim transporterjem, ki odvaža nakopnino iz podkopnega in nadkopnega dela odkopa. Nadkopni del odkopa se pridobiva v največji meri prek stropnika sekcij hidravličnega odkopnega podporja.

Pri Velenjski odkopni metodi je rušenje oziroma drobljenje nadkopnega premoga bistvenega pomena. V osnovi je povezano s konceptom odkopavanja premogovega sloja na eni strani, na drugi pa s tehnološkim postopkom odkopavanja na širokih čelih. Rušenje krovinskega dela premogovega sloja odločilno vpliva na nadaljnje odkopavanje. Prva etaža pod svežo krovino napreduje v največji meri le s podkopnim delom in zdrobi krovino in premog do te mere, da je z naslednjo etažo omogočeno učinkovito pridobivanje nadkopnega dela premogovega sloja. Pri Velenjski odkopni metodi znaša dolžina širokih čel na sedanjí stopnji razvoja tehnologije in odkopne opreme do 145 m.

Rudarsko-tehnični pogoji

Pri načrtovanju odkopavanja z Velenjsko odkopno metodo kot tudi pri razvoju metode je treba upoštevati določene pogoje, med katerimi so najpomembnejši: naravni pogoji ležišča, projektivni in tehnološki pogoji.

Naravni pogoji so povezani z globino odkopavanja, enosno tlačno trdnostjo hribin ter drugimi fizikalno-mehanskimi parametri premoga, tektoniko ležišča in s konsolidacijo starega dela.

Projektivni pogoji so odraz projektnih rešitev v danih naravnih pogojih, ki zajemajo ob upoštevanju naravnih pogojev sistem odpiranja in priprave etaž, sistem prostorske razporeditve odkopnih plošč in dinamiko odkopavanja. Ti pogoji so: stopnja konsolidacije starega dela, širina odkopne

plošče, ki je enaka dolžini odkopa, etažna višina, vzdolžni naklon odkopne plošče, prečni naklon širokega čela, lega odkopne plošče na etaži in število odkopanih plošč nad odkopom.

Tehnološki pogoji so tip odkopnega podporja, tip tehnološkega ciklusa, tehnološki čas v eni izmeni, hitrost napredovanja odkopne fronte, daljše tehnološke prekinitev na odkopu, odkopne izgube in še nekateri rudarsko tehnični pogoji.

Izjemno pomembni so tudi vplivi odkopavanja na okolje, ki so povezani z ugrezanjem površine in nastankom jezer ter vplivi črpanja vode na površino. Za Velenjsko odkopno metodo je značilno neposredno zaruševanje krovine za odkopom. Posledica tega je veliko pogrezanje površine. V velikih depresijah so nastala jezera, ki se z nadaljevanjem odkopavanja večajo. Ostala območja ugreznin pa so v stalnem procesu rekultivacije do dokončne ureditve na že odkopanih območjih.

Poleg tega je posledica odvodnjevanja pliocenskih in kvartarnih vodonosnikov v krovini tudi manjše posedanje površine, ki je v primerjavi s posedanjem površine zaradi odkopavanja zanemarljivo.

Kriteriji varnega odkopavanja pod vodonosnimi peski

V študiji „Kriteriji varnega odkopavanja pod vodonosnimi plastmi v jamah RLV“, katere nosilec je bil dr. Franc Kočar in je bila izdelana v avgustu 1987, so kriteriji postavljeni na osnovi obsežnih raziskav in rezultatov dotedanjega načina odkopavanja, podprtih s preiskovanjem dogajanj v okolici odkopa, sprememb lastnosti materialov pri procesih rušenja, parametrov zarušnega procesa in njihovo odvisnostjo od parametrov odkopa-

vanja in drugih vplivov na delovni prostor na odkopu.

Kriteriji veljajo za vse načine odkopavanja med dvema ekstremoma. Prvi je, ko je odkop neposredno pod izolacijsko plastjo gline, zarušni proces za odkopom pa je v celoti v glinasti plasti. Drugi pa, ko je odkop v sloju premoga tako, da zarušni proces v celoti zajame le premog v stropu odkopa, glinaste plasti nad premogom pa rušni proces ne zajame.

Med nivojem odkopa in vodonosnimi plastmi peska so plasti:

- ✓ premog, ki se odkopava (odkopna višina),
- ✓ porušena plast gline ali premoga, ki zapolni odkopni prostor in omogoči poleganje neporušene krovne plasti prek odprtega prostora in
- ✓ varovalna plast gline, ki s svojo strižno trdnostjo varuje odkope pred vdori vode ali blata v odkop.

Kako v Premogovniku Velenje izračunamo dovoljeno odkopno višino?

Izračuna se skladno s temi kriteriji po predhodno navedenih variantah. Pri tem je pomembno, da za primer, ko je zarušni proces v premogu, premoga, ki zapolni odkopni prostor na naslednjih etažah ne pridobimo. Za izračun odkopne višine je treba v osnovi poznati globino odkopa, debelino izolacijske plasti in tlak vode v prvih peskih.

Zelo pomembno je poznavanje zarušnega svoda. Na plast gline ali premoga, ki se po prehodu odkopa poruši in v razrahljanem stanju napolni odkopani prostor, nalegajo krovinske plasti in jo s svojo težo v odvisnosti od globine in hitrosti odmikanja odkopa ponovno konsolidirajo (stisnejo). Največja višina porušitve nastane tik za odkopom. Višina porušitve je določena z analitično obdelavo prostorninske mase porušenega materiala in je potrjena z raziskavami v praksi.

Zelo pomembna je tudi varovalna plast. To je neporušeni del glinaste plasti nad zarušnim svodom. Za izračun je privzeta prizmatična oblika elementa dolžine celotnega odkopa. Širina tega elementa je pogojno neopodprt del rušne cone takšne debeline, da s strižno trdnostjo vzdolž pokončnih ploskev zdrži vertikalne obremenitve.

Izjemno pomembno je spremljanje procesa konsolidacije porušene krovine. Z nateganjem neporušenih plasti krovine na porušeno hribino se prične proces konsolidacije.

zahodnemu delu jame Pesje, kjer odkopavanje še ne poteka.

Na teh delih se pojavljajo tudi relativno tanke plasti gline, na nekaterih mestih tudi le 10 m. V območjih tanke izolacije rudarjenja ne bo, ker bi potrebno zapolnjevanje za odkopi preveč podražilo proizvodnjo.

Trenutno stanje naštetih vodonosnikov je tako!

Triadno podlaglo intenzivno odvodnjavamo, nivoji podzemne vode v teh delih so bili znižani za več kot 200 m in je doseženo stacionarno stanje, ki ga z odvodnjevanjem vzdržujemo. Predvideno je zapiranje jame Škale in pri tem je predviden program nadaljnjega spremljanja in odvodnjevanja triade, pri čemer se načrpana voda izkorišča za tehnološko in pitno vodo. Po zaprtju jame Škale naj bi bilo stanje v vodonosniku urejeno z avtomatskim monitoringom nivoja vode iz jame in s površine, voda pa se bo črpala na površino z dvema vodnjakoma.

Odkopavanje nad vodonosnimi plastmi, v katerih so sedaj tlaki znižani prek 20 barov, je bilo v preteklosti lahko nevarno zaradi možnosti vdorov vode. Leta 1973 beležimo največji vdor vode na t.im. polici, kjer je v jamo teklo približno 5.000 m³ vode na dan. Takrat se je začelo intenzivno reševanje problemov vdorov vode iz triade. Nastal je sedanji odvodnjevalni sistem ter pasivno in aktivno varovanje jame pred vdori vode.

Aktivno pomeni takšno, da se nivo vode zniža pod nivo etaže, na kateri odkopavamo premog. Za primere, kadar to fizično ni mogoče, se varuje pasivno: izdelan je model potrebne zaščitne plasti premoga med triado in odkopom, ki preprečuje porušitev te plasti, kar je v preteklosti bil najpogostejši vzrok vdorov vode iz triade. V

geomehanskem smislu ta plast preprečuje porušitev varovalnega stebra premoga z dovolj velikim varnostnim faktorjem. Od leta 1973 do danes vdorov vode iz triade ni bilo in zaradi dovršenega varovanja tudi niso mogoči. Pasivni model varovanja je tudi bistveno cenejši od aktivnega, ker ne zahteva izgradnje dodatnih jamskih objektov za črpanje vode.

V SZ predelu, v katerega prihajajo talninske etaže v bližino triadnega vodonosnika, bomo jamske prostore pred vdori prav tako varovali pasivno in aktivno. Aktivno bomo varovali s pristopno triadno progo in s pahljačo vrtin v triadni vodonosnik z namenom odvodnjevanja, pasivno pa po že omenjenem modelu.

V krovninskih vodonosnikih, ki bodo največji problem pri odkopavanju v SZ predelu jame Preloge, so bili od druge polovice 80. let do danes tlaki znižani do 30 barov, samo v zadnjih treh letih po likvidaciji južne baražne proge in po izdelavi dveh vodnjakov, ki črpata vodo na površino, pa celo do 6 barov v centralnem delu. Ob odkopavanju SZ predela bo za popolno odvodnitev teh vodonosnih plasti treba izdelati še celo serijo vtisnih filtrov iz smernih prog ob pripravi vsakega odkopa.

Odvodnjevanje in monitoring

V preteklosti so potekale in potekajo tudi danes intenzivne raziskave tako talninskih kot krovninskih vodonosnikov. To počnemo z vrtanjem kot osnovo za pridobitev podatkov in zato smo morali zgraditi več kot 450 merskih mest za sledenje tlakov v vseh vodonosnih plasteh. Zgradili smo 107 odvodnjevalnih objektov, za odvodnjevanje krovninskih peskov pa je postavljeno 37 visečih filtrov, 25 vtisnih filtrov in 2 vodnjaka za črpanje vode na

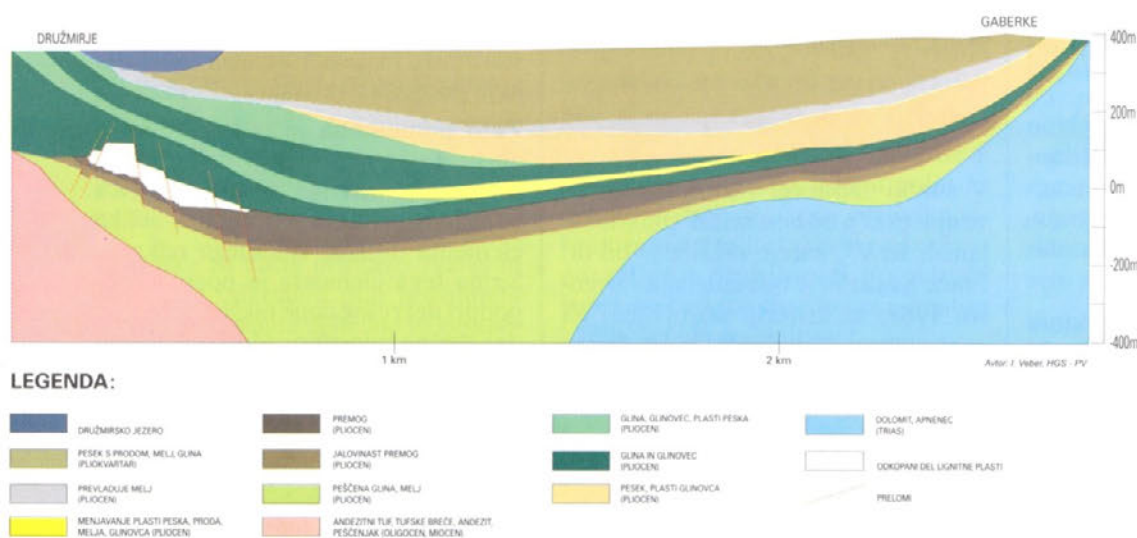
površino. Na leto izdelamo več kot 6.000 m jamskih vrtin (za odvodnjevanje, prospekcijo, strukturne lastnosti, varnost, raziskave, verifikacijo in ugotavljanje seizmičnih pojavov). Vse te objekte je treba vzdrževati in spremljati njihovo stanje, hidrogeološka služba pa na njih izvaja meritve, od enkrat mesečno do enkrat letno.

Podatki o tlakih vodonosnikov in izčrpanih količinah so osnova za prognoze v prihodnosti. To prognozo so v preteklosti delali bolj po izkušnjah hidrogeologov, od prve polovice 80. let dalje pa jo pripravljamo z modeliranjem vodonosnikov. V zadnjem času smo precej izpopolnili matematično modeliranje dogajanj v vodonosnikih, saj z nekaj odstotki napake napovedujemo, kakšno bo gibanje tlakov v talninskih in krovninskih vodonosnikih. V ta namen je nastalo precej raziskovalno-razvojnih nalog, tako na področju hidrogeologije, geologije in geomehanike.

Geološko-geomehanske raziskave so spremljevalne in prav tako nujno potrebne, saj nam dajejo podatke o tem, kje se nahajajo izolacijske in vodonosne plasti, kakšni sta lega in debelina krovnine ter lega in debelina vodonosnih plasti. Za interpretacijo teh podatkov so potrebna najprej vrtnalna dela, z matematičnim modeliranjem pa prognoziramo dogajanja v posameznih sklopih vodonosnikov, za kar uporabljamo sodobno programsko in računalniško opremo. Z geomehanskimi raziskavami proučujemo fizikalno mehanske lastnosti premoga, krovnine in vodonosnih plasti in ti podatki nam služijo za izračun dovoljenih odkopnih višin in za izračun varnostnega stebra.

Varno odkopavanje

Tako v preteklosti kot danes posvečamo izjemno pozornost odkopavanju pod vodonosnimi peski v krovnini in pod jezeri. Odkopavanje pod jezeri je zaradi velikih debelin plasti zaščitne gline varno in ta proces teče že več desetletij. Tudi odkopavanje pod vodonosnimi plastmi s tanko izolacijsko plastjo gline je že teklo v preteklosti, in to bolj ali manj uspešno. Zato so se tedaj v vodstvu podjetja odločili za intenzivne raziskave vodonosnikov

trebne, saj nam dajejo podatke o tem, kje se nahajajo izolacijske in vodonosne plasti, kakšni sta lega in debelina krovne ter lega in debelina vodonosnih plasti. Za interpretacijo teh podatkov so potrebna najprej vrstna dela, z matematičnim modeliranjem pa prognoziramo dogajanja v posameznih sklopih vodonosnikov, za kar uporabljamo sodobno programsko in računalniško opremo. Z geomehanskimi raziskavami proučujemo fizikalno mehanske lastnosti premoga, krovne in vodonosnih plasti in ti podatki nam služijo za izračun dovoljenih odkopnih višin in za izračun varnostnega stebra.

Varno odkopavanje

Tako v preteklosti kot danes posvečamo izjemno pozornost odkopavanju pod vodonosnimi peski v krovni in pod jezeri. Odkopavanje pod jezeri je zaradi velikih debelin plasti zaščitne gline varno in ta proces teče že več desetletij. Tudi odkopavanje pod vodonosnimi plastmi s tanko izolacijsko plastjo gline je že teklo v preteklosti, in to bolj ali manj uspešno. Zato so se tedaj v vodstvu podjetja odločili za intenzivne raziskave vodonosnikov vseh vrst za zagotovitev varnega odkopavanja. Ob prehodu odkopavanja v ta območja želimo zagotoviti popolno varnost pred vdori vode in mulja, zato intenzivno raziskujemo in pripravljamo študije, ki so potrebne za raziskavo te problematike. Osnovo predstavljajo kriteriji varnega odkopavanja.

Pri teh raziskavah sodelujemo z več institucijami: Univerzo v Ljubljani, Inštitutom za rudarstvo, geotehnologijo in okolje (IRGO), z Geološkim zavodom Slovenije (GeoZS), z ERICom Velenje, z Univerzo v Mariboru ter z nemškimi strokovnjaki iz podjetja Kutec in ruskimi strokovnjaki iz Tomska.

Pomembnejše naloge s tega področja, ki jih v tem času intenzivno izvajamo, so:

- ✓ Raziskava rušnih procesov v območjih s tanko izolacijsko plastjo gline v krovni - PV, IRGO,
- ✓ Odkopavanje pod vodnimi akumulacijami na pretežno peščeni krovni - PV, IRGO (nalogo sofinancira tudi Ministrstvo za znanost in tehnologijo RS),
- ✓ Izdelava 3D večslojnega matematičnega modela krovinskih vodonosnikov - PV, IRGO,

- ✓ Reambulacija metodologije razvrščanja podzemnih vod po kemičnih parametrih - PV, IRGO,
- ✓ Petrološka karakterizacija velenjskega lignita in prostorska interpretacija litotipnosti - PV, GeoZS,
- ✓ Ugotavljanje izvora v premogišče Velenje dotekajočih voda z izotopnimi metodami - PV, GeoZS,
- ✓ Strukturni model velenjskega bazena - PV, Univerza v Ljubljani,
- ✓ Sledenje plinskih komponent v Premogovniku Velenje - PV, Univerza v Ljubljani,
- ✓ Tehnologija izdelave in vgrajevanja vtisnih filtrov - PV, Univerza v Ljubljani,
- ✓ Analiza vzorcev vode iz jezer in analiza vzorcev jamske vode, študija čiščenja jamske vode - ERICO Velenje,
- ✓ Raziskava medsebojnega vpliva petrografskih in fizikalnih mehanskih lastnosti premoga in prihrabin - PV, INOVA s strokovnjaki iz Tomska,
- ✓ Projekt seizmičnih raziskav - PV, Kutec.

Na podlagi vseh aktivnosti in raziskav vodonosnikov, izolacijskih plasti, spremljevalnih pojavov pri odkopavanju uspešno preprečujemo vdore vode, ki so bili v preteklosti pogosti.

Zaključek

Odkopavanje s širokočelno metodo se je v Premogovniku Velenje ves čas izpopolnjevalo in sedaj spada med najpomembnejše metode za odkopavanje debelih slojev premoga in je v svetu poznano kot **Velenjska odkopna metoda**. Metodo odkopavanja in njene rezultate smo tudi predstavili in verificirali na številnih simpozijih, posvetovanjih, nenazadnje sta bila naša referata izbrana za predstavitev na zadnjih dveh svetovnih rudarskih kongresih v Mehiki in ZDA.

V tehnološkem in organizacijskem smislu se Velenjska odkopna metoda še vedno razvija in izboljšuje, predvsem z namenom povečevanja proizvodnje z enega odkopa, povečanju izkoristka sloja, varnosti zaposlenih ter humanizaciji dela.

dr. Evgen Dervarič, univ. dipl. inž. rud. - Direktor Tehničnih služb

Marko Mavec, univ. dipl. inž. rud. - Vodja Hidrogeološke službe

Sreča rudarjem obrnila hrbet

24. april 2001 bo v spominih zasavskih in vseh slovenskih rudarjev ostal zapisan s črnimi črkami. V igri z naravo, ki se jo rudarji v zemljinem nedrju gredo dan za dnem, v Zasavju že več kot dve stoletji, so tokrat rudarji izgubili. Sreča jim je obrnila hrbet, saj je ena najhujših rudniških nesreč v Sloveniji v zadnjih 20 letih terjala pet mladih življenj.

Nenaden vdor žitke mase - blata in vode - na odkopu zahodnega polja, na koti 97 jame Ojstro Rudnika Trbovlje-Hrastnik v Hrastniku je 24. aprila zjutraj zalil 45 metrov odkopa in glavno transportno proggo v dolžini 30 metrov. Na mestu vdora ob enajsti sekciji je bilo takrat sedem rudarjev.

Eden se je rešil, drugi je z lažjimi poškodbami kasneje pristal v bolnišnici, Viktor Bezgovšek je v nesreči umrl. Za dolge ure in kasneje tudi dneve sta v zraku visela negotovost in strah, kaj je s preostalimi štirimi kameradi. Upanje, da bi našli žive, je plahnelo in v dveh tednih so reševalci iz jame prinesli trupla še štirih rudarjev: Zdenka Kočarja, Franca Zoreta, Borisa Mačka in Antona Jančiča. Za njimi je ostalo pet vdov in devet mladoletnih otrok.

Tudi med rudarji v Premogovniku Velenje je vest o hudi nesreči v Hrastniku boleče odjeknila. Vodstvo podjetja je kolegom v Hrastniku takoj ponudilo različne oblike pomoči - najprej predvsem reševalne ekipe in reševalno opremo. Njihovo sodelovanje v reševalni akciji ni bilo potrebno, saj so Hrastničani zagotovili, da imajo dovolj svojih reševalcev in opreme.

Hrastniški premogovnik so v vseh dneh trajanja reševanja obiskovali tudi predstavniki Premogovnika Velenje, izrazili sožalja prizadetim ob nesreči ter v pogovorih z vodstvom Rudnika poleg moralne podpore ponudili še vsakršno drugo pomoč. Uniformirani rudarji in vodilni predstavniki podjetja so se udeležili vseh pogrebnih slovesnosti za umrlimi rudarji in žalne slovesnosti 7. maja v Hrastniku. [d/j]

Profitni center IP HTZ Storitve, proizvodnja, varovanje

Stane Čas, vodja profitnega centra

Tudi po preimenovanju - 1. marca letos - v PC Storitve, proizvodnja, varovanje največ dela opravijo za Poslovni sistem Premogovnik Velenje, prihodek pa ustvarijo tudi izven njega. O njihovem delu, investicijah, prizadevanjih za razširitev trga smo se pogovarjali z vodjem PC Stanetom Časom.

Rudar: "Kakšna je dejavnost PC?"

Čas: "Profitni center Storitve, proizvodnja, varovanje združuje širok spekter dejavnosti, kar pove že njegovo ime. Prav pestrost nam omogoča ponudbo tudi izven poslovnega sistema Premogovnika Velenje, čeprav pa največ dela opravimo prav zanj. V našem profitnem centru so združeni programi z naslednjimi dejavnostmi!

Osnovni program pri **Proizvodnji osebnih zaščitnih sredstev in drugih izdelkov iz usnja in tekstila** so zaščitna sredstva, pri katerih upoštevamo trg in želje kupcev. Izdelujemo tudi opremo za šport in prosti čas ter usnjeno galanterijo. Izdelava večine proizvodov je ročna, kar omogoča tudi manjše serije in hitro prilagajanje naročnikom. V Velenju, na Kersnikovi 13, imamo industrijsko prodajalno s priročno popravilnico. Z njo želimo približati in ponuditi svoj program večjemu številu kupcev. Poleg tega izdelujemo senčila, ponjave, obnavljamo oblažene dele pohištva ter opravljamo menjave različnih talnih oblog.

Gradbeno, komunalno in mizarsko vzdrževanje skrbi za komunalno urejenost okolja Poslovnega sistema Premogovnik Velenje ter gradbeno vzdrževanje objektov. V ponudbo je vključena tudi dejavnost mizarskega

vzdrževanja in izdelava izvenserijske opreme in storitev. S to dejavnostjo skrbimo za ustrezno urejenost okolja ter zagotavljamo čistočo in lep izgled zelenic, cvetličnih gred in okolice. V zimskem času opravljamo tudi zimsko službo v okviru Poslovnega sistema Premogovnika. Z gradbeno dejavnostjo skrbimo za vzdrževanje objektov, komunalnih vodov, cest, pohodnih površin ter pripravo in vodenje gradbeno-obrtniških del.

V studiu za oblikovanje in kopiranje skrbimo za storitve računalniškega oblikovanja, reklamne storitve, fotokopiranje, vezave, toplotno tiskanje in plastificiranje. Ta program izvajamo v Velenju v pritličju uprave gospodarskega področja Premogovnika na Rudarski 6, tako za potrebe Poslovnega sistema Premogovnika kakor tudi za potrebe občanov in poslovnih partnerjev. Studio za oblikovanje ima enoto tudi v upravi Premogovnika na Partizanski 78 in enoto v Šolskem centru Velenje, kjer nudimo program

za njihove potrebe. S to dejavnostjo se želimo še bolj približati tako občanom kot poslovnim partnerjem, zato je tudi odpiralni čas prilagojen tržnim razmeram.

Vzdrževanje garderob in kopalnic je dejavnost, ki je namenjena potrebam Premogovnika na področju Prelog in Jaška Škale. Tu je potrebno skrbeti za higieno garderob in kopalnic po prihodu rudarjev na delovišča in odhodu rudarjev z njih. Delavci tega obrata nudijo osnove prve pomoči zaposlenim in skrbijo za vzdrževanje objekta ter opravljajo hišniška dela v upravi Premogovnika. V delovnem procesu je pomemben dejavnik tudi pranje in vzdrževanje delovnih oblek rudarjev. Enoto pralnice pravkar obnavljamo. Kompletna ponudba je prilagojena izmenskemu delovnemu času. V sklopu te enote deluje tudi kurirska služba.

Pestrost našega programa zaokrožuje **služba varovanja**, ki skrbi za fizično in tehnično varovanje objektov Poslovnega sistema Premogovnika in zagotavlja nemoten delovni proces. Naša usposobljenost nam omogoča tudi varovanje prireditev v okviru Poslovnega sistema Premogovnika Velenje. V tem letu načrtujemo pridobitev licence po Zakonu o zasebnem varovanju."

Rudar: "Rekli ste, da prenavljate pralnico. Zakaj je bila potrebna? Kakšna investicija je to?"

Čas: "Odločitev za rekonstrukcijo pralnice so narekovala naslednja dejstva.

Komunalno podjetje Velenje, ki skrbi za toplifikacijo, namerava prihodnje leto znižati primarni toplotni režim s 125°C na 110°C zaradi prehoda primarnega razvoda toplotne oskrbe na nižji temperaturni nivo. Zaradi te rekonstrukcije Komunalnega podjetja, ki je bila načrtovana, že vrsto let nismo vlagali v obnavljanje prostorov pralnice. Zato je oprema zastarela, posledica tega so višji stroški poslovanja.

Z obnovo bomo rešili tudi prostorsko stisko in neprimerno lokacijo pralnice hčerinskega podjetja podjetja Gost v kletnih prostorih stanovanjskega objekta na Kersnikovi ulici v Velenju.

S predstavitvijo te pralnice bomo poleg ponudbe pranja in krpanja črnega perila uvedli tudi nov program ponudbe - pranje belega perila. Ob združitvi omenjenih programov smo intenzivno pristopili k pripravi projektne dokumentacije in upravno-pravnega postopka. Obnovitev pralnice in posodobljena tehnologija bosta povečali zmogljivost pralnice in omogočili tudi nove storitve, kot so pranje belega perila, sušenje in likanje. Takšna združitev pralnice zahteva tudi dodatne prostore za oprano perilo in izdajo tega, skladiščenje belega perila, prostor za čistila, predprostor ter sanitarije. Vse navedene rešitve so narejene na osnovi obdelave projekta, katerega avtorji so strokovnjaki iz Premogovnika (rudarsko-tehnološki, gradbeni in elektro-strojni del).

Z deli smo intenzivno pričeli 9. maja letos in jih moramo končati do konca maja, nato sledita še tehnični pregled in pridobitev uporabnega dovoljenja. S to posodobitvijo moramo pospešiti pridobivanje del izven Poslovnega sistema in s tem izboljšati realizacijo dohodka."

Rudar: "Kako poteka pridobivanje licenc za službo zavarovanja?"

Čas: "Takoj po sprejemu in potrditvi delovnega načrta za leto 2001 smo z vlogo pri Zbornici Republike Slovenije za zasebno varovanje vložili prošnjo za pridobitev licence. V fazi pridobivanja je potrebno zaposlene ustrezno usposobiti. Zato je od 21. do 24. maja pote-

kal tečaj za pripravo varnostnikov, kjer so predavali strokovnjaki Zbornice. Zaključni del s preverjanjem znanja je bil 28. maja na sedežu Zbornice v Ljubljani. Po usposabljanju bomo izvedli še upravno-pravni postopek, ki ga želimo zaključiti s pridobitvijo licence letos jeseni. S pridobitvijo bomo lahko nastopali izven Poslovnega sistema Premogovnika in tako tudi na tem področju prispevali k izboljšanju zunanje realizacije Profitnega centra SPV."

Rudar: "Imate še kakšne druge investicije v načrtu ali pa so že v izvajanju?"

Čas: "Poleg rekonstrukcije pralnice imamo za letos v planu še investicijo v posodobitev tehnologije v čevljarskem oddelku v sklopu programa zaščitnih sredstev. Pri odločitvi za to rekonstrukcijo so nas vodili naslednji cilji!

Želimo še izboljšati kvaliteto izdelkov in s tem tudi povečati zadovoljstvo uporabnikov izdelkov tega programa. Posodobiti nameravamo tehnologijo priprave in končne obdelave izdelkov. Opustili bomo zastarelo tehnologijo in jo nadomestili z ustrežnejšo ter zagotovili boljše delovne razmere in tako tudi večjo produktivnost in humanizacijo določenih faz dela.

Priprave za rekonstrukcijo omenjenega oddelka so v polnem teku, saj smo že pridobili ponudbe različnih proizvajalcev strojev, med katerimi bomo izbrali takšne, ki se bodo najbolj vklapljali v projekt tehnologije rekonstrukcije tega oddelka.

Sestavni del rekonstrukcije v oddelku je tudi izboljšanje mikroklimе. Med delom namreč uporabljamo v manjših količinah tudi različne materiale in lepila, ki jih je potrebno z odsesavanjem na posameznih lokacijah izločiti iz prostora.

Glavni element v posodobitvi tehnologije izdelave delovnih čevljev je prehod s sedanjega načina z zbijanjem podplatov na šivanje podplatov z zgornjim delom čevlja. Da je sprememba izdelave res potrebna, nam potrjuje tudi ocena tveganja, v katero je vključena tudi kvaliteta zaščitnih sredstev.

V izdelavo projektne dokumentacije bomo poleg lastnih strokovnjakov vključevali tudi strokovnjake projektive Premogovnika. Dokončanje te investicije načrtujemo ob zaključku tekočega poslovnega leta.

V planskih dokumentih za letos je tudi izboljšanje delovnih razmer v Gradbenem, komunalnem in mizarskem vzdrževanju. To je odvisno od poslovnih odločitev Premogovnika ter njegovih prostorskih možnosti. Ob naštetem bomo v okviru finančnih možnosti in v skladu s planskimi dokumenti skrbeli za stalno posodabljanje osnovnih sredstev v vseh obratih Profitnega centra SPV."

Rudar: "Kako poteka opravljanje poslov za trge izven Premogovnika Velenje?"

Čas: "Kot sem že večkrat omenil, vse enote v našem profitnem centru največ dela opravijo za Premogovnik. To pa ne pomeni, da prihodka ne ustvarjamo tudi zunaj Poslovnega sistema. Na področju eksterne realizacije smo aktivni skoraj v vseh segmentih naše ponudbe, razen pri varovanju in vzdrževanju garderob in kopalnic, ki je specifična dejavnost in namenjena samo Premogovniku. S pridobitvijo licence za službo varovanja pa nam bo dana možnost pridobivanja tega dela tudi izven Poslovnega sistema.

V obdobju januar - marec letos smo z zunanjimi posli ustvarili 15.367.000 tolarjev prihodka, kar je 62 odstotkov prihodka, predvidenega za to obdobje. Glede na dosežene rezultate je največji del naših aktivnosti usmerjen k doseganju in povečanju eksterne realizacije, vsekakor pa tudi k izpolnjevanju naših obveznosti do Poslovnega sistema Premogovnik Velenje."

Dragica Marinšek

Bivanje v hotelu mora biti dogodek

Sonce, morje, zrak, soba, obložen krožnik in pijača so v ponudbi za sodobne turiste že dolgo premalo. Poleg vsega tega se mora med počitnicami še kaj dogajati. Športni rekviziti, zabavni programi, izleti, predavanja, drobne pozornosti osebja in še kaj naredijo bivanje v hotelu dogodek. Tako tudi mora biti, meni Danilo Trampuž.

Danilo Trampuž je direktor hotela Barbara v Fiesi.

Danilo Trampuž je direktor hotela Barbara v Fiesi, vodenje hotela pa je prevzel pred šestimi meseci. Je preizkušen turistični delavec na vodilnih mestih v primorskih hotelskih podjetjih. Pred prihodom v Barbaro je vodil manjši hotel, podoben fieskemu, a mu je vendarle prijava na razpis za direktorja hotela Barbara pomenila nov izziv na delovni poti.

„V prejšnji službi sem pridobil lastne izkušnje pri delu v marketingu, saj je bil hotel premajhen, da bi imeli za vsako področje svojega strokovnjaka. To mi je pri prevzemu Barbare koristilo, spodbuda za delo pa mi je tudi spoznanje, da so vodilni ljudje tako pri lastniku Barbare Premogovniku Velenje kot pri njenem upravljalcu Gostu dovzetni za naše predloge, ideje, znanje.“

Njegov program, zamisel, kakšno vsebino bo dal Barbari, je slonel na prepričanju iz uvodnih vrstic. Zanj je vse naštet v uvodu le osnova, ki jo morajo nadgraditi dobra volja, prijaznost in pozornost osebja. Le vse to je pogoj za zadovoljnega gosta, da naj bo teh kar največ, pa je osnovna filozofija Danila Trampuža. Kakovost hotela se kajpada kaže v zadovoljstvu gostov.

Tako kot Danilo Trampuž tudi hotel Barbara ni od včeraj. Iz skoraj štirideset let starega počitniškega Doma rudarjev je postal sodoben hotel. Imel je svoje redne goste, ki so v Fiesi pustili veliko spominov in doživetij. Je ta zgodovina prednost ali slabost za današnjo Barbaro?

„To je negativen element. Povsem človeško je, da nekdo, ki je leta dolgo preživel poceni počitnice v nekem objektu, težko sprejme dejstvo, da je sedaj ta objekt postal sodoben hotel, z vsemi zahtevami in cenami, ki njegovi ponudbi pritičejo. Ta miselni preskok je zahteven, ampak mi ga želimo narediti. Naše cene so danes nižje, kot bi lahko bile glede na ponudbo, smo jih pa postavili tako prav zato, da počasi, na mehek način preidemo z ravni počitniškega doma v pravi hotel.“

Želimo privabiti tako goste, ki hotel poznajo še iz časov, ko je bil počitniški dom, kot vse druge goste. Ne delamo razlike med „starimi“ in „novimi“ gosti; vsi so dobrodošli. Stari gostje pripeljejo tudi nove in to, da nas mnogi že poznajo, mora postati prednost, ne slabost.“

Direktorjeve besede potrjuje podatek, da je med gosti hotela Barbara kar 80

odstotkov „starih“ gostov, iz časov Doma rudarjev. Ta struktura se počasi spreminja, kot se spreminjajo počitniške želje, navade in interesi turistov. V Barbari se, seveda, tudi čisto po marketinških principih trudijo promovirati hotel in ga predstaviti gostom, ki zanj še ne vedo.

„Najboljša promocija vsakega hotela je stalen in zadovoljen gost. Zelo dobro pa sodelujemo z Lokalno turistično organizacijo in prek nje nastopamo na zunanjih tržiščih. Za promocijo uporabljamo tudi osebni pristop, to pomeni, da smo naslovili ponudbo našega hotela na turistične delavce, organizatorje kongresov, predstavnike različnih društev, dejavnosti... Z rezultati takšnega načina promoviranja hotela smo zelo zadovoljni.“

Po besedah Danila Trampuža je prednost v ponudbi hotela Barbara pokriti bazen, ki ga ima malo hotelov s toliko ležišči na slovenski obali, pa tudi urejene zmogljivosti za seminarski turizem. Kot hotel, ki ponuja odlične možnosti za seminarje in delavnice, postaja vedno bolj prepoznaven tudi za organizatorje seminarjev izven Šaleške doline.

Direktor neprestano poudarja vlogo osebja za zadovoljstvo gostov. V hotelu Barbara je 14 redno zaposlenih, kar je premalo, zato bodo zaposlili še dva delavca v strežbi in v kuhinji. Pomembnejše kot število osebja pa je, seveda, njihovo znanje. Zato v Barbari skrbijo za izobraževanje osebja. "Mlajših, z novim, svežim znanjem, imamo bolj malo, pa tudi sicer se v gostinstvu in turizmu nenehno uveljavljajo nova znanja v strežbi, kulinariki, sodobna oprema hotela zahteva več znanja pri njenem vzdrževanju, zahteve gostov so vedno večje, in temu je treba slediti. To, kar je danes dobro, jutri ne bo več dovolj," meni Trampuž.

Pred vrati je poletna sezona. Barbara je sicer hotel, ki je odprt celo leto, saj ima za to tudi vse možnosti (ogrevane sobe, pokriti bazen), pa vendar goste morje najbolj privlači, ko se ogreje na primerno temperaturo za kopanje. "V maju in juniju bo hotel kar dobro na-

polnjen, za julij in avgust pa je z rezervacijami zaseden že okoli 50-odstotno. Vedno več ljudi se za dopust odloča zadnji hip. Zaradi hitrih sprememb v gospodarstvu, nenadnih stečajev podjetij, odpuščanj, združitvev podjetij ljudje vse težje dolgoročno načrtujejo dopust tako časovno kot finančno.

Ne skrbi pa nas, da poleti gostov ne bi bilo. Za naš kraj je specifično, da v prvi polovici julija ni veliko gostov, prava gneča pa je v avgustu. K njej prispevajo tudi Italijani, ki imajo takrat počitnice in tudi sicer prevladujejo med našimi tujimi gosti skozi celo leto. Prva večja prelomnica po "zimskem počitku" je pri nas velika noč, ki jo Italijani standardno preživljajo izven domačega kraja."

Če se vrnemo na začetek ali povzamemo vse skupaj. Gostje so vedno bolj zahtevni, njihove navade se spreminjajo, gostinska in turistična ponudba tem

zahtevam in novim navadam mora slediti, če želi hotel dobro poslovati. Kaj novega načrtujejo v Fiesi? Najprej želijo okrepiti izvenpenzijsko ponudbo hotela in popestriti gastronomsko ponudbo kuhinje. "Mnogi gostje, predvsem pa Italijani, pričakujejo, da bodo v hotelu ob morju lahko jedli morske jedi. Teh moramo več uvesti v našo ponudbo. Da za zdravo morsko hrano navdušimo tudi goste, ki je dosedaj niso uživali, je morda pravi čas tudi sedaj, ko povsod razsajajo boleznì živine," pravi Trampuž.

Intenzivno bodo izobraževali zaposlene in jih spodbujali, da se tudi sami nenehno izobražujejo in nenazadnje upajo, da se bo hotel Barbara tudi širil, da bodo povečali zmogljivosti hotela in popestrili njegovo ponudbo z rekreacijskimi površinami.

Diana Janežič

Pričakujemo vas v najlepšem, najbolj zelenem in mirnem delu slovenske obale v hotelu Barbara*** v Fiesi.

Sprostili se boste lahko v prijetno hladno klimatiziranih sobah s prho, wc-jem, telefonom, televizijo in balkonom na morskó stran, zaplavali v hotelskem bazenu z ogrevano morskó vodo in masažnimi šobami in si nabrali novih moči v savni ali fitnes centru.

Okrepčali se boste lahko v restavraciji odprtega tipa, ki nudi samopostrežni zajtrk, glavne obroke s solatnim bi-fejem ter pester izbor jedi po naročilu.

Vljudno vabljeni v hotel Barbara, kjer se spočijeta duša in telo!

Informacije:

Turistična agencija GOST 03/897 32 80

Hotel Barbara Fiesa 05/617 90 00

foto: M. Lenarčič

Lokal s tradicijo

Odločitev, kje boste v centru Velenja v soboto dopoldne popili kavo, je lahko težavna. Vabljivih senčnih in sončnih teras je

veliko. Zakaj ne bi, na primer, posedeli pred Restavracijo Klub? Kaj imajo v Klubu, česar nimajo drugje?

Restavracija Klub, ki ima štiridesetletno tradicijo, je po temeljiti prenovi notranjosti in novi gostinski ponudbi letos dočkala tudi prenovljeno teraso. **Zlatko Glinšek**, poslovodja Kluba in vodja gostinstva v Gostu, je zadovoljen: "Samodejno razpiranje velikega senčnika na naši terasi vsako jutro pritegne nekaj radovednejšev, nova sedežna oprema iz ratana pa je vabljiva in prijetna za krajši ali daljši počitek ob naši ponudbi. Med njo so posebej cenjene sladice, ki jih pripravljamo v slaščiarni v našem lokalu in so vsak dan sveže. Glede na letni čas, ki kar vabi, da posedimo na prostem, bomo za naše goste pripravili dneve sladice, sadnih dobrot, načrtujemo pa še nekaj presenečenj, ki naj to ostanejo."

Nova terasa je, seveda, le predzvešček Kluba. Lokal nosi oznako restavracije za hitro prehrano in temu so podrejeni odprtost prostora, sodobna oprema in

ponudba lokala. "Našim gostom je vsak dan na voljo pet vrst toplih malic, mini kosila, bogat izbor solat z različnimi prelivi, že omenjenih sladice in dodatkov k hladni malici - jogurtov, napitkov. Poleg omenjenega nudimo gostom velik izbor pic. Pred kratkim smo zamenjali recept za testo za pice in zdaj so gostje z njimi zelo zadovoljni. Ob vsem tem nudimo gostom še jedi po naročilu," našteva Glinšek.

Oznaka restavracije za hitro prehrano ne pomeni le, da gostje hrano hitro pojedjo, ampak da so tudi razmeroma hitro postreženi. Med gosti takšnih restavracij so namreč večinoma ljudje, ki nimajo časa ali v določenem delu dneva možnosti za pripravo hrane. V Restavraciji Klub so to večinoma dijaki Šolskega centra Velenje in drugi šolarji, zaposleni, ki v Klubu med delovnim časom poiščejo malico ali

hitro kosilo. Kako pa je s hitro postrežbo?

"V času konic, na primer med 9. in 10. uro dopoldne, lahko pride do krajših zastojev, saj je naš lokal v nekaj minutah poln in vsem se mudi. Trudimo se, da vse hitro postrežemo, da bi našo postrežbo še izboljšali, pa se bomo tudi kadrovsko okrepili in poskrbeli za boljšo organizacijo dela," obljublja Glinšek.

Ne glede na oznako restavracije za hitro prehrano pa so v Klubu dobrodošli vsi gostje, tudi tisti, ki se jim prav nič ne mudi. Posebna soba je namenjena zaključenim družbam, poslovnim partnerjem, vsem, ki bi radi v miru in počasi pojedli, se vmes pogovorili, tudi poveselili, praznovali kakšno obletnico. "V naši slaščiarni pečemo odlične torte za vse priložnosti, različnih oblik, okusov in po željah naročnika. Če pa se, na primer, gostje odločijo, da bodo poročno torto in poročno kosilo ali večerjo pojedli v našem lokalu, smo še bolj veseli," vabi v svoj lokal Zlatko Glinšek vse, ki iščejo primeren prostor za družinsko ali poslovno srečanje.

In za konec povabilo v Restavracijo Klub: "Vsi, ki delamo v Klubu, se bomo potrudili, da se bodo gostje pri nas dobro počutili, da se bodo radi vračali ter postali naši redni gostje. Vse, kar jim nudimo, je narejeno z veliko volje in s posebnimi ponudbami hrane in pijače se bomo še bolj trudili, da bodo gostje zadovoljni. Takšne imamo najraje!"

Diana Janežič

Nova knjiga o Velenju

V aprilu je izšel 4. zvezek iz zbirke Okolje, katere izdajatelj je Inštitut za ekološke raziskave ERICo Velenje. V tej zbirki izhajajo zborniki raziskovalnih taborov, ki jih ERICo organizira že od leta 1995.

Prvi in drugi zvezek (1995, 1996) sta vsebovala povzetke raziskav, ki so bile opravljene v dveh letih v Belih Vodah, kasneje pa so se odločili, da bodo taborski zborniki izhajali vsaki dve leti, ko se zaključi raziskovanje na nekem območju in se tabor preseli na drugo lokacijo v Šaleški dolini. Tako smo pred dvema letoma dobili lepo publikacijo o Vinski Gori, zdaj pa je luč sveta ugledala knjiga Velenje, zbornik raziskovalnega tabora 1999/2000.

Zbornik obsega več kot 400 strani, je lepo oblikovan in bogato opremljen s slikovnim gradivom, predvsem pa je seveda zanimiva njegova vsebina. Na uvodnih straneh s svojimi razmišljanji tabore, njihovo poslanstvo in vzdušje približajo urednik zbornika Matjaž Šalej, vodja taborov mag. Emil Šterbenk, predstavniki večjih pokroviteljev (Srdan Arzenšek, dr. Zoran Stančič in velenjski župan Srečko Meh), direktor ERICa Velenje mag. Franc Avberšek, ravnatelj Osnovne šole Gustava Šiliha,

ki je bila dve leti gostiteljica raziskovalnih taborov, Alojz Toplak, ter dolgoletni udeleženec šaleških taborov (v vlogi mladega raziskovalca, mentorja, novinarja - obiskovalca) Jure Trampuš. Oblikovalec Rok Poles predstavlja Bergmandeljca in Pozoja - maskoti taborov v Velenju.

Glavnina knjige je namenjena 27 člankom, katerih avtorji so mentorji raziskovalnih skupin. V člankih podajajo podatke, ugotovitve in rezultate, do katerih so prišli s pomočjo raziskovalnega dela v taborih. Vsebina je pestra in zanimiva, saj so se ukvarjali z umetnostjo, naravoslovjem in družboslovjem.

V zborniku lahko vsak najde marsikaj novega - na primer o prehranjevalnih navadah rudarskih družin v preteklosti in o navadah preživljanja prostega časa med Velenjčani danes, o dvoživkah, plazilcih in pticah v Velenju in okolici, o zdravih rastlinah, pa o drevju in grmovju Sončnega parka, o graščini Gorica, divjih odlagališčih, delovni sili, ugrezninah, iztokih v Pako, o udarnikih in izgradnji Velenja in še marsikaj.

Poleg člankov, ki temeljijo na delu taborskih raziskovalnih skupin, pa so v knjigi tudi trije članki (Kratek pregled razvoja Velenja po letu 1945; Velenje - nastanek, razvoj in spremembe; Kaj je in kaj razumemo pod imenom Šaleška dolina), ki lahko služijo kot vir osnovnih informacij o domačem kraju. Zbornik je vsekakor zanimivo branje za vsakega Velenjčana, pa tudi primeren darilo ali spomin na naše mesto.

Da pa je knjiga uporabna še drugače, so lahko izvedeli vsi, ki so bili na predstavitvi knjige 19. aprila v Muzeju premogovništva Slovenije. Za popestritev programa so namreč ERICovci pripra-

vili pravo "TV prodajo v živo", ki je pripomogla k prav po taborsko sproščenemu vzdušju. Sicer so na prireditvi predstavili tabore in vsebino knjige, izid knjige je pozdravil župan Mestne občine Velenje Srečko Meh, za kulturni program pa je poskrbel oktet Termoelektrarne Soštanj.

Direktor ERICa Franc Avberšek je prvi izvod zbornika podaril županu Šmartnega ob Paki Ivanu Rakunu in tako se je tudi uradno začelo sodelovanje inštituta in šmarške občine ob pripravi naslednjih dveh taborov za Zoisove štipendiste.

Uradni predstavitvi zbornika je čez dva dni, 21. aprila, ob dnevu Zemlje, sledila še ena, manj uradna in še bolj zabavna, na Cankarjevi ulici v Velenju. Slabo vreme ni ustavilo ERICovcev, ki so nasproti Kulturnice postavili stojnico in v roke vzeli instrumente. Deževno dopoldne v središču mesta je bilo tako precej bolj veselo, marsikateri mimoideči pa je povečal svojo knjižno zbirko z novo pridobitvijo.

Na stojnici so poleg novega zbornika o Velenju prodajali še druge ERICove publikacije in predstavljali ostale dejavnosti inštituta. Po mnenju meščanov je takšna promocija podjetij dobra in skoraj gotovo se bodo na ERICu še kdaj odločili, da gredo med ljudi in se jim predstavijo.

Knjigo Velenje, zbornik raziskovalnega tabora 1999/2000 lahko še vedno kupite po promocijski ceni 3.000 SIT v ERICu Velenje (Stari jašek) ali jo naročite po telefonu 898 19 30.

Mojca Ževart

Uspešni dijaki pomenijo uspešno šolo

Kot odličen slovenski alpinist se je pred leti z vzponom na Mont Everest dotaknil neba. Kot direktor Šolskega centra Velenje je danes z nogami trdno na tleh in skuša s svojim delom seči v srce in glave svojih dijakov, njihovih staršev in svojih sodelavcev. Ivan Kotnik, univ. dipl. inž. metalurgije, pravi, da doživlja šolski center kot svojo firmo in da je njegova služba njegov hobi.

Rudar: "Kakšno je stanje v šolskem centru, ko se zaključuje šolsko leto in je na vrhuncu matura?"

Kotnik: "Pri nas je pestro skozi celo leto, pomladni meseci, ki nam pomenijo zaključek poslovnega leta, pa so čas obračunov. Zasedujemo naš slogan, da vsi plujemo na isti ladji, kar pomeni, da uspešni dijaki pomenijo uspešen šolski center. Če ima kdo od dijakov težave, potem jih imamo tudi mi.

Glede na to, da nas je več kot 3400, od tega 2843 dijakov, da jih letos več kot 830 zaključuje izobraževanje, so tile meseci res pestri. V drugi polovici junija se dogajanje umiri, utiri. Tudi tisti dijaki, ki jim je malo zmanjkalo sape in so v maju skoraj panični, ugotovijo, da se da še marsikaj popraviti. Hudi pa so tile dnevi tudi za tiste dobre dijake, odličnjake, ki jim tudi odličen uspeh ne zadostuje, da bi se vpisali v željeni visokošolski program, ker je premalo vpisnih mest. Kaj narediti v tem primeru? Pri tem včasih tudi sam ne vem odgovora. Lahko opozorim dijaka in starše, da poiščejo še kakšno drugo možnost, pa poskusijo prihodnje leto...

Šolski center je vzgojno-izobraževalni kolos, ampak vsak dan nekako zaključimo, da lahko vsi gremo domov, čeprav te dni včasih kaže, da bi bilo najbolje, da bi vsi bili tu kar 24 ur."

Rudar: "Za vami je tretje šolsko leto direktorovanja. Kako ste jih preživeli, se uresničujejo ideje, ki ste jih imeli, preden ste bili imenovani za direktorja centra?"

Kotnik: "Preden sem postal direktor o tem, da bi to bil, nisem veliko razmišljal. Ko pa smo se s prejšnjim vodstvom centra o tem pogovorili in se skupaj odločili, sem se zavedal, kakšno funkcijo prevzemam.

Rad sem tukaj v službi, vsako jutro sem vesel, ko pridem na šolsko dvorišče. Moj občutek, da sem rad z mladimi, da v tem uživam, da dobim to tudi povrnjeno, je potrdilo, da sem se prav odločil. Ta tri leta so mi zelo hitro minila. Stvari, ki smo jih skupaj načrtovali, nekako udejanjamo in ocenjujem, da smo uspešni. Menim, da uspešno uresničujemo naše poslanstvo, da večini mladih omogočamo šolanje v Šaleški dolini in mnogim tudi zaposlitev."

Rudar: "Center se nenehno širi programsko, rad pa bi se tudi prostorsko. Kakšni so vaši načrti, želje, potrebe?"

Kotnik: "Dejal sem, da smo uspešni, a malo nam zmanjkuje sape pri uresničevanju nekaterih naših zamisli in stopiti bomo morali korak nazaj. Mnogi nas spodbujajo, naj le gremo naprej in vztrajamo, hkrati pa ničesar ne naredijo, da bi nam to omogočili. Dobra volja in malo pomoči, da bi šolski prostor v Velenju drugače razporedili, bi nam veliko pomenili, ne bi pa s tem drastično posegli v osnovnošolske razmere. Kot kaže bomo morali še kakšna tri leta počakati, ampak potem se bodo pa stvari tako same od sebe uredile, kar bo za nas morda (pre)pozno.

Prepričani smo, da moramo v Velenje pripeljati še nekaj izobraževalnih programov, predvsem za dekleta. Na primer, smer turistični tehnik, kajti v turizmu v Velenju že lahko nekaj pokažemo. Letos je 129 deklet-ostmošolk, ki bodo jeseni šle v Celje, Slovenj Gradec, Maribor in Ljubljano v programe, ki jih pri nas nimamo. Lahko bi se v program turističnega tehnika vpisale v domačem kraju.

Večkrat sem že omenil naš slogan, da bi radi imeli enoizmenski pouk in celodnevno šolo. To pomeni, da bi v rednih programih začeli pouk okoli 8. ure

in ga zaključevali okoli 15. ure. Potem pa bi želeli čim več mladim ponuditi različne dejavnosti. Ko pogledamo, kdo so mladi raziskovalci, športniki, kulturniki, pevci, so to v glavnem isti dijaki. 70 odstotkov dijakov pa ni vključeno v nobeno dejavnost. Te je treba pritegniti, poskrbeti, da se bodo poistovetili z dejavnostmi, ki jih nudi šolski center, ne ulica, slaba družba... Za to potrebujemo (tudi) prostor.

Drugo so specializirane učilnice. Za območje Starega jaska že izdelujemo načrte za ureditev učilnic za praktični pouk, z gradnjo pa naj bi začeli jeseni, čeprav nam ministrstvo še ni dalo zelene luči. To bo pridobitev za nas, vendar mi potrebujemo več prostora še tu, na Trgu mladosti. V igri je poslovna zgradba nekdanjega Farmina, ki se prazni. Tu še nismo našli skupnega jezika z občino, čeprav sicer z njo dobro sodelujemo, a zatakne se pri denarju.

Predvsem se moramo zavedati, da vse počnemo za naše otroke in da je šolstvo treba gledati, obravnavati in reševati kot celoto. Med osnovno in srednjo šolo sta pravzaprav samo dva meseca, ko učenec postane dijak in prestopi v drugo šolo. Probleme bi zato lahko reševali celovito, skupno in strpno."

Rudar: "Vodenje takšnega izobraževalnega velikana, kot je ŠCV, je zahtevno, naporno in odgovorno delo. Zagotovo pa je pri tem tudi kaj prijetnih dogodkov."

Kotnik: "Iluzorno bi bilo razmišljati, da ni težav. Te so vsak dan, včasih takšne, da ti dajo misliti nekaj časa, da jih ne moreš rešiti na hitro. A veliko več je prijetnih trenutkov. To so trenutki, ko si z dijaki v razredu, ko čutiš, da te imajo radi, te spoštujejo in te radi poslušajo. Pa trenutki, ko se srečujemo na različnih prireditvah. Takšna je bila podelitev priznanj mladim raziskoval-

cem, to so nastopi in uspehi pevskega zbora, so nagrade najboljšim učencem na različnih tekmovanjih, ustvarjalcem Šprica in mnogim drugim uspešnim dijakom na različnih področjih. Vse to mi daje energijo, optimizem, užitek pri delu."

Rudar: "Kakšen je povprečen uspeh dijakov vašega centra?"

Kotnik: "Pri maturi je ta uspeh povprečno okoli 96 odstotkov, v gimnaziji včasih tudi 100 odstoten. Na zaključnih izpitih niha povprečni uspeh med 88 in 94 odstotki. V razredih je to različno. Na primer, v gimnazijo se vpiše 5 oddelkov novincev in za okoli slab oddelek jih ne pride v četrti letnik v normalnem roku. A te ne štejemo kot neuspešne. Eni uspešno dokončajo šolanje leto kasneje, drugi se preusmerijo v druge šole našega centra. Tistih, ki ne dokončajo srednje šole, je zelo malo.

Pri uspešnosti dokončanja šolanja smo nad republiškim povprečkom, čeprav nam nekateri očitajo, da je osip v gimnaziji med prvim in četrtim letnikom prevelik. Vendar danes se lahko v gimnazijo vpiše tudi učenec s slabšim učnim uspehom. Vesel sem vsakega učenca, ki ima takšne ambicije. A če ni pripravljen spremeniti delovnih navad iz osnovne šole, bo šlo težko."

Rudar: "Očitajo vam tudi, da je velenjska gimnazija ena najtežjih v Sloveniji!"

Kotnik: "Stvar ima več plati in k takšnemu očitku prispevamo vsi: od šolskega sistema, prek profesorjev do staršev in dijakov.

Pomemben je odnos profesorjev do dijakov in to tudi našim profesorjem polagam na srce. Vsakega dijaka je treba

gledati individualno, posebej tiste, ki se razdajajo in so dobri na več področjih.

Drugo so vsebine. Šolski sistem je naravnano tako, da danes ni več predmetov, ki bi jih dijak imel za sprostitev. Še športno vzgojo ocenjujemo z ocenami. Poleg tega je vse usmerjeno v maturo. Lepo je slišati, da imamo 100 odstoten uspeh na maturi, ampak kakšne so žrtve do mature?

Nadalje, kdor se vpiše v gimnazijo, mora vzeti v zakup, da je to splošno in široko izobraževanje, da je treba vložiti veliko truda in sodelovanja.

In posebna plat je odnos staršev do svojih otrok. Nekateri so pripravljeni otroku podpisati prav vsako opravičilo za prav vsak izostanek od pouka."

Rudar: "Kakšne vzgojne težave imate z dijaki ŠCV?"

Kotnik: "Omenil sem prej mlade raziskovalce. To je ena skupina dijakov s posebnimi potrebami in njim bi se morali veliko več posvečati, ker so naša prihodnost. Vedno pa nam več časa in energije vzamejo tisti dijaki, ki delajo težave v šoli, doma, na ulici, čeprav jih je manj.

Na gimnaziji je tekel skupaj s starši projekt izostajanja od pouka, ker je to problem. V čem? V tem, da ne znamo, zmoremo, nočemo postaviti mej. Zaskrbljujoči so opravičeni izostanki od pouka, kar sem že omenil.

Tu so še izsiljevanja sošolcev, mamila. V čigavem interesu je bila rave party v Rdeči dvorani? Ali so vsi starši vedeli, kje so njihovi otroci?

Starši lahko največ storijo za svoje otroke, če so z njimi prijatelji. Če se skupaj veselijo uspehov in če so starši

prvi, h katerim pride otrok po pomoč in nasvet, ko je hudo, ko je kaj narobe. Če si otroci in starši zaupajo, lahko otroci tudi po 23. uri hodijo po mestu in na zabave, ker bodo vedeli, kaj je prav in kaj narobe."

Rudar: "Kakšen je delovni kolektiv šolskega centra?"

Kotnik: "V šestih šolah, dijaškem domu in pri dopolnilnih dejavnostih imamo 286 redno zaposlenih, pri čemer so to večinoma strokovni sodelavci, in okoli 60 zunanjih sodelavcev. Veliko imamo pogodb za tretjinsko zaposlitev strokovnih sodelavcev s Premogovnikom Velenje, Gorenjem, Elektroniko, TE Šoštanj in še s kom. Šole so pedagoško zaokrožene celote s svojim vodstvom, učiteljskim zborom. Redki so učitelji, ki učijo le v eni šoli, večinoma vsaj v dveh.

Kadrovsko smo dobro zasedeni. Naše šole že dolgo niso več avtobusna postaja za kadre; profesorji si zavestno krojijo kariero v našem centru in vanje tudi veliko vlagamo. Omogočamo jim vključevanje v različne projekte in prek tega sodelujemo z gospodarstvom občine ter pridobivamo dodaten prihodek centra.

Sodoben pouk zahteva veliko priprave in profesor med uro ne more počivati. Od skupaj 102 učilnic jih imamo skoraj polovico specializiranih in v njih teče res kvaliteten pouk. Določen pritisk na profesorje izvajajo tudi dijaki sami, saj so danes že zelo razgledani, opremljeni z računalniki in literaturo tudi doma in pričakujejo v šoli več."

Diana Janežič

Kaj nas motivira za dobro delo?

Društvo za kadrovske dejavnosti Velenje je 23. aprila organiziralo izobraževanje z naslovom Celovit pristop k motiviranju zaposlenih. Predavanje je bilo v Zeleni dvorani v Premogovniku Velenje, predavala pa je dr. Nada Zupan, docentka na Ekonomski fakulteti v Ljubljani.

Poslušalci, člani Društva za kadrovske dejavnosti Velenje, so se seznanili z osnovnimi motivacijskimi modeli in spoznanji motivacijskih teorij, z vplivom psiholoških pogodb na motiviranost zaposlenih, z dejavniki motiviranja ter z motiviranjem zaposlenih v povezavi s kadrovskimi aktivnostmi.

Predavateljica pa je najprej pojasnila, kaj pomeni celovit pristop k motiviranju zaposlenih: "Celovit pristop naj bi, kot že ime pove, pokazal, da s posameznimi akcijami lahko malo naredimo za motiviranost zaposlenih. K temu moramo pristopiti celovito, s sistemom, ki je vpeljan v podjetje in ki temelji na vodenju. Vodenje je ključ do motiviranosti zaposlenih in ustrezno vodenje lahko motivacijo pripelje do zelenega stanja, do uspeha."

Rudar: "S čim se da zaposlene najbolje motivirati?"

Dr. Zupan: "Za to je veliko načinov. Največja težava pa je prav v tem, da ima vsak od nas drugačne potrebe, želje, interese, vrednote in tudi drugače razvrščene po pomembnosti. Zato na vsakega od nas vzvodi za motiviranje drugače delujejo in zato je toliko bolj odvisno od posameznega vodje, kako se zna obrniti na posameznika in delati z njim. Neuporaben je sistem, ki bi veljal za vse; vzpostavljen mora biti tak sistem in delovati tako, da je prilagojen posamezniku."

Rudar: "Marsikdo ob motivaciji najprej pomisli na denar. Kako deluje denar na motivacijo?"

Dr. Zupan: "Denar je zagotovo neke vrste motivacija, sploh kadar ga potrebujemo. Ker ga potrebujemo vsi za zadovoljevanje naših potreb in izpolnjevanje želja, je pomemben motivacijski faktor. Vendar ne vedno. Na primer, tudi nekdo, ki ima razmeroma dovolj denarja in ima namen kupiti nov avto, bo naredil nekaj zaradi denarja. Če pa nima namena kupiti avtomobila, pa ga samo denar ne bo motiviral, da bi neko delo opravil.

Samo s tega vidika, da bi ljudem dajali vedno več denarja in pričakovali, da bodo samo zato več in bolje delali, denar zgolj kot eno motivacijsko sredstvo ne deluje. V podjetju lahko povežemo sistem plač z uspešnostjo pri delu, a zgolj to je premalo.

Rezultati raziskav o razlogih, zakaj ljudje menjajo službo, kažejo, da je višina plače zelo redko razlog za to. Največkrat so razlog slabi odnosi v podjetju, med sodelavci, med nadrejenimi in podrejenimi. Plača pa je razlog za menjavo službe v primeru, ko novo delo pomeni tudi večji izziv."

Rudar: "Ali se veliko slovenskih podjetij sistematično ukvarja z motiviranjem zaposlenih?"

Dr. Zupan: "Nekatera podjetja, predvsem uspešna, se kar veliko ukvarjajo s tem. Zagotovo imajo sistem motivacije zaposlenih v tistih podjetjih, ki imajo ostro konkurenco, zahtevne kupce. Nadalje imajo te sisteme dobro izdelane vsa podjetja, ki so v delni ali pretežni tuji lasti. Potem so to podjetja, ki si prizadevajo za kakovost, poslovno odličnost, saj sistemi kakovosti zahtevajo in preverjajo urejenost tudi tega področja."

Rudar: "So podjetja zato uspešna, ker imajo motivirane zaposlene ali so zaposleni motivirani za delo, ker so podjetja uspešna?"

Dr. Zupan: "Ta povezava je vedno zanimiva in kadrovske delavci še niso ugotovili, kako vzročne povezave tečejo. Obstaja indikacija, da uspešna podjetja več vlagajo v to področje in imajo zato posledično še boljše rezultate. Danes lahko največ razlike v uspešnosti med konkurenti dosežeš z ljudmi, njihovim delom. Da so ljudje uspešni, delovni, pa morajo biti motivirani. In v uspešnem podjetju to zagotovo so."

Rudar: "Ste predavateljica na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani. Kaj predavate?"

Dr. Zupan: "Predavam predmete Organizacija podjetja, Poslovno komuni-

dr. Nada Zupan

ciranje in na podiplomskem študiju Human resource management, torej upravljanje s človeškimi viri."

Rudar: "Je vaše delo zanimivo?"

Dr. Zupan: "Je, predvsem je zanimivo višjih letnikov, ker je manj študentov in se jim lahko bolj posvetim. V nižjih letnikih me med eno uro posluša 400 študentov v veliki predavalnici in osebni stik ni mogoč."

Rudar: "Kako ste vi motivirani za svoje delo?"

Dr. Zupan: "Profesorji moramo kar sami iskati svojo motivacijo in v tem je težava, da jo marsikdo išče drugje, ne v svojem osnovnem pedagoškem delu. Kovačeva kobilica je vedno bosa. Naša uspešnost ali neuspešnost pri pedagoškem delu se ne pozna ne v materialnem ne v drugačnem smislu."

Rudar: "Pa vendar, študentje že bolj cenijo dobre profesorje!"

Dr. Zupan: "To že, a študentje nagradijo dobre profesorje s tem, da drvijo k njim po naslove diplomskih in seminarskih nalog in to pomeni, da ima takšen profesor še več dela. Na takšen način je težje vzdrževati tudi kakovost svojega dela. Materialno torej nisem motivirana za svoje delo, me pa motivira kaj drugega. Zame sta najpomembnejši dve stvari: najprej svoboda, ki jo imam pri razpolaganju s svojim časom, razen seveda dogovorjenih ur za predavanja in druge obveznosti, drugo pa to, da me sistem sili v vedno novo učenje, da sem v stiku z ljudmi iz prakse, z ljudmi, ki imajo izkušnje, razmišljajo drugače in se s tem tudi jaz vedno kaj novega naučim."

Diana Janežič

Prvič podeljena Zlata peresa

Novinarji v podjetjih delujejo pri Društvu novinarjev Slovenije v svojem aktivu. Letos so se na rednem letnem srečanju družili 10. in 11. maja v Ljubljani, srečanje pa je bilo 22. po vrsti. Poleg zanimivega in uporabnega strokovnega dela srečanja so letos prvič podelili tudi nacionalne nagrade za najboljša glasila Zlato pero. Prejelo ga je glasilo Mercator, naše glasilo Rudar pa je zasedlo 3. mesto.

Natečaj za glasila so objavili v svojem glasilu Pressek in na razpis je 18 urednikov slovenskih internih glasil poslalo po svojem mnenju najboljše izvide, izdane med lanskim in letošnjim aprilom. Strokovna žirija, v kateri so bili komunikolog dr. Dejan Verčič, novinarka Marjeta Šoštarčič in oblikovalka Bojana Fajmut, je glasila ocenjevala po vsebini

(raznovrstnost novinarskih zvrsti, vsebinska razčlenjenost edicij, naslovi, stil pisanja, odzivnost edicije) ter po obliki (naslovnica, fotografije, tipografija, prelom...).

Na razpis smo prijaviili tudi letošnjo aprilsko številko Rudarja. Izmed 150 možnih točk so ji ocenjevalci prisodili 107 točk. Najbolje so ocenili glasilo Mercatorja, ki ga ureja Vesna Kos Bleiweis, zbral je 128 točk, na drugo mesto pa se je s 110 točkami uvrstil Naš stik, ki ga ureja Brane Janjič, izdaja pa ELES.

Letno srečanje novinarjev v podjetjih je bilo sicer polno zanimivih tem in gostov. Delavski direktor in predsednik sveta delavcev v Savi, d.d. Kranj sta kot prva predstavila svoji funkciji in položaja po zakonodaji in konkretno v Savi. Za tem smo udeleženci srečanja polemizirali s Francijem Zavrlom s Pristopa o tem, zakaj javni mediji objavijo zapis o istem dogodku v podjetju tako, interni medij tega podjetja pa drugače. In ob očitku, da smo novinarji v internih medijih le v službi managementa, skozi burno razpravo le prišli do sklepa, da morajo novinarji v javnih medijih slediti uredniški politiki, ki jo predpisujejo lastniki medija.

Skupščina aktiva je bila pregled dvoletnega dela aktiva in našega delovanja v Evropski federaciji urednikov internih glasil FEIEA, kot gost na skupščini pa je predsednik DNS Branko Maksimovič komentiral vzroke za nekatere razprtije v društvu ter razloge za svojo odstopno izjavo, ki jo je podal v aprilu. Boljši del skupščine je bila razglasitev dobitnika Zlatega

peresa in prejemnikov priznanj.

V petkovem delu srečanja smo interni novinarji prisluhnili Dušanu Semoliču, predsedniku ZSSS, in Mihi Potočniku, vodji pravne službe pri GZS, ki sta predstavila predlog Zakona o delovnih razmerjih. Čeprav sta oba zelo korektno in strpno predstavila argumente sindikatov in delodajalcev za posamezne najbolj

sporne člene v zakonu, smo se poslušalci postavili na stran delavcev oziroma sindikatov. In soglašali, da bi danes Karl Marx dejal: "Proletarci, združite se!"

Z letošnjega srečanja smo se poslovili polni nove energije in spoznanj, ki nam jih je o stresu in obvladovanju življenjskih in poklicnih situacij dal ruski strokovnjak dr. Jurij Jacek. Spoznali smo, da v spopadanju z vsakdanjimi obveznostmi izgublamo preveč energetskega potenciala, ki ga ne nadomeščamo, da dobimo v času vzgoje veliko negativnih obrazcev obnašanja ter da je stres pravzaprav obrambni mehanizem telesa. Soglašali smo, da je večina situacij, ki jih kasneje ocenjujemo za stresne, dobila to oznako v naši glavi in da lahko z zavestnim reagiranjem in manipuliranjem z ljudmi obvladujemo situacije.

Odločili smo se, da se bomo spremenili, da bomo lahko spremenili druge ljudi in obvladovali situacije. A že prve dni, ko smo bili znova na svojih delovnih mestih, smo se zavedli, kako prav je imel dr. Jacek, ko je dejal: "To je zahtevno in dolgotrajno zavestno početje." Ampak bomo vztrajali!

Diana Janežič

Kaj se je v aprilu zanimivega dogajalo na področju izobraževanja?

Skupaj s Šolskim centrom Velenje smo izvedli osnovni seminar Pnevmatike za dve skupini sodelavcev Strojne službe jama. Najprej so tri dni v Šolskem centru Velenje pridobivali splošno teoretično in praktično znanje s področja pnevmatike, nato so z našim predavateljem Matejem Zaluberškom nadgradili novopridobljeno znanje s posebnostmi svojega ožjega okolja, dva dneva pa so v remontni delavnici profitnega centra HTZ SIPO skupaj z našimi tehnologi Zdravkom Pogorevcem, Dušanom Tkavcem in Zvonkom Dobnikom na praktičnih primerih utrdili teoretično znanje.

V skladu s pogodbenimi obveznostmi med šolami in našim podjetjem so opravljali obvezno 10-tedensko prakso trije študentje 2. letnika Višje strokovne šole za elektrotehniko Velenje in študentki Višje strokovne šole iz Slovenj Gradca - smer poslovni sekretar.

Zbirali smo prošnje za kadrovske štipendije na osnovi razpisa kadrovskih štipendij za šolsko leto 2001/2002.

Nadaljevali smo z izobraževalnimi delavnicami za strokovne sodelavce na temo "Kaj lahko dobim iz letnega razgovora in kako". 3., 17. in 24. aprila so se zvrstile četrta, peta in šesta skupina, vsaka z desetim oziroma enajstim udeleženci. Vse skupine so delale v Vili Široko od 8. do 14.30 ure z vodjo delavnic Jankom Mijočem.

Nadaljevali smo tudi z izobraževanjem za delo na osebnih računalnikih. 10. aprila je v Šolskem centru Velenje pričelo obiskovati 16-urni Osnovni tečaj Word za Windows 16 sodelavcev hčerinske družbe HTZ in 1 sodelavec hčerinske družbe Kamnolom Paka.

V naši računalniški učilnici pa se je 18. aprila pričel Osnovni tečaj Projektno vodenje z MS Project 98, ki ga je vodil Simon Klinc. Obiskovali so ga 3 sodelavci Premogovnika in 3 sodelavci hčerinske družbe HTZ.

Odslej Uprava za rudarstvo

Po zakonu o organizaciji in delovnem področju ministrstev je bila konec aprila s sklepom vlade Republike Slovenije v Ministrstvu za okolje in prostor oblikovana Uprava RS za rudarstvo, ob tem pa po štirih letih in pol delovanja ukinjena Direkcija RS za rudna bogastva, ki je imela sedež v Velenju.

Direkcija za rudna bogastva je uradno začela z delom 1. oktobra 1996 pri tedanjem Ministrstvu za gospodarske dejavnosti, za njenega direktorja pa je vlada Republike Slovenije na predlog tedanjega gospodarskega ministra Metoda Dragonje in rudarskih strokovnjakov že 23. julija 1996 imenovala dr. Borisa Salobirja. Direkcija je dobila sedež v Velenju, konkretno v prostorih gospodarskega področja Premogovnika Velenje na Rudarski 6.

Direkcijo je pred skoraj petimi leti čakalo veliko dela, saj Slovenija ves čas po drugi svetovni vojni ni imela svoje direkcije za to področje. Tako je ob imenovanju dr. Salobir poudaril, da bo poskrbel za predstavitev direkcije vsem zainteresiranim ustanovam, čim prej spravil v življenje Zakon o rudarstvu (bil je pred parlamentarno proceduro) in se lotil pripravljanja in usklajevanja podzakonskih aktov ter razvoja, strategije in nacionalnega programa izkoriščanja rudnih bogastev.

Kaj so v direkciji storili v dobrih štirih letih?

Prostorsko, vsebinsko, kadrovsko in organizacijsko so postavili na noge delovanje direkcije in jo predstavili rudarski javnosti. Dokončali so predlog Zakona o rudarstvu - sprejet je bil 30. junija 1999 - in pričeli z uresničevanjem njegovih določil. Izdelali so predstavitevno brošuro zakona, obrazce za vloge in koncesijske pogodbe ter jih razpisali, pripravili uredbe. Prejeli so 211 vlog imetnikov dovoljenj za podelitev rudarske pravice - koncesije ter 53 vlog o zainteresiranosti za podelitev rudarske pravice. Uredili so vso dokumentacijo o izkoriščanju rudnih bogastev v Sloveniji od leta 1945 do danes. Vse to je bilo potrebno, da bi s prosilci končno lahko začeli podpisovati koncesijske pogodbe.

Pripravili so osnutke za ustanovitev rudarskega sklada, aktivno vodili pripravo osnutka Državnega programa gospodarjenja z mineralnimi surovinami in izdelovali Sektorski prostorski rudarski plan kot del prostorskega

plana Republike Slovenije 2000-2020. Sodelovali so tudi pri pripravi prek 30 zahtevnih strokovnih nalog in s svojimi prispevki sodelovali na strokovnih posvetih. Ob vsem tem so sodelovali z vsemi rudarskimi institucijami, mnogimi strokovnimi ustanovami in upravnimi enotami.

Da je bilo opravljenega res veliko posla, in to korektno, je v svojem pregledu finančnega in vsebinskega poslovanja direkcije zapisal tudi proračunski inšpektor Bezek aprila letos.

Zagon pri delu direkcije se je začel ustavljati pred šestimi meseci z nastopom nove vlade, ko se nenadoma v Ministrstvu za gospodarstvo nihče več ni hotel ukvarjati z rudarstvom. Tako so pripravljeni dokumenti, predvsem koncesijske pogodbe, čakali (in še čakajo) na potrditev vlade, čeprav so bili pripravljeni pravočasno. Predpisani roki so pravzaprav potekali šele sedaj (15. maja).

S prenosom energetike v Ministrstvo za okolje in prostor so se začeli tudi pogovori o preoblikovanju Direkcije za rudna bogastva v Upravo za rudarstvo. Dr. Boris Salobir je bil glede tega povabljen na pogovor k ministru za okolje in prostor Janezu Kopaču in generalnemu sekretarju Igorju Plestenjaku, da bi izdelal za potrebe ministrstva Načrt delovanja nove Uprave za rudarstvo. Osutek načrta je bil pripravljen, obravnavali so ga v ministrstvu za okolje in prostor in v poslanski skupini ministra Kopača ter je bil zelo ugodno sprejet.

Ne zgolj preimenovanje

Po sprejetju zakona o organizaciji in delovnem področju ministrstev je bila imenovana Uprava za rudarstvo. Dr. Salobir je 4. maja prejel pooblastilo ministra Kopača za vodenje in predstavljanje Uprave za rudarstvo, hkrati pa nove štampiljke, žige in označbe dopisov z napisom novega ministrstva, imenom Uprava RS za rudarstvo ter velenjskim naslovom in telefonskimi številkami. Tako je bilo pričakovati, da

dr. Boris Salobir

bo uprava normalno nadaljevala delo direkcije v Velenju.

11. maja so v Velenju dobili obvestilo o prenehanju delovanja Direkcije za rudna bogastva in o ustanovitvi Uprave za rudarstvo. Dr. Salobir je bil tudi seznanjen, da mu s tem preneha funkcija direktorja in s tem državnega funkcionarja, ponujeno pa mu je bilo mesto državnega podsekretarja za rudarstvo. Zanj se iz različnih tehničnih razlogov ni odločil.

Direktorja direkcije dr. Salobirja je ukinitve direkcije in nova organizacija v obliki uprave za rudarstvo predvsem strokovno presenetila, ker ne vidi ne kadrovske, ne vsebinske in ne organizacijske vzrokov za to, poleg tega tudi nikoli ni bilo kakršnihkoli strokovnih očitkov za ukinitve direkcije v Velenju. Meni, da bi direkcija ali zdaj uprava potrebovala še leto ali dve, da bi bilo dokončano pionirsko delo pri urejanju tega področja.

Njena lokacija izven Ljubljane uspešnosti dela ni ovirala, trije zaposleni (od lani) so delo dobro opravljali in veliko naredili, saj so pripravili zakonske podlage, dokumente in ves postopek od začetka do podpisa koncesijskih pogodb.

Dr. Salobir želi, da bi delo nove Uprave za rudarstvo čimprej tekoče steklo naprej. Na opravljeno delo gleda s ponosom in se ob tem zahvaljuje Premogovniku Velenje, ki je ob zagonu direkcije aktivno sodeloval, ter Republiškem rudarskemu inšpektoratu, s katerim so zelo dobro sodelovali.

Diana Janežič

Ustanovili ekonomsko-socialni odbor

"Simbolično, pa ne da bi si tega kdorkoli od nas želel, smo podpisali pravila o delovanju ekonomsko-socialnega odbora za energetiko prav na dan, ko se je v jami Ojstro v Hrastniku zgodila tragedija. Ob njej se še bolj zavemo vseh težav in nevarnosti, ki so jim izpostavljeni delavci v energetiki in premogovništvu, ter da pri vseh velikih 'acijah', ki se jih gremo, ne smemo pozabiti na tiste 'majhne' ljudi, ki morajo opraviti vsa potrebna dela."

S temi besedami je državni sekretar za energetiko v Ministrstvu za gospodarske dejavnosti dr. Robert Golob v življenje pospremil podpis pravil delovanja ekonomsko-socialnega odbora na področju energetike.

Projekt je nastajal ob dobrem sodelovanju ministrstva, predstavnikov delojemalcev in delodajalcev, zato so pravila 24. aprila v hotelu Perla v Novi Gorici podpisali: za Ministrstvo za gospodarske dejavnosti dr. Robert Golob, za delodajalce dr. Franc Žerdin za Združenje za energetiko pri GZS in David Valentinčič za Združenje delodajalcev ter za delojemalce predsedniki petih reprezentativnih sindikatov - Franc Dolar za SDE, Valter Vodopivec za Konferenco sindikata dejavnosti elektrogospodarstva, Iztok Cilenšek za Konferenco sindikata dejavnosti premogovništva, Jože Janežič za SPESS in Jože Kopinja za Konferenco sindikata drugih dejavnosti energetike.

Ekonomsko-socialni odbor, tripartitni organ socialnih partnerjev na področju energetike, ki ga sestavlja 12 članov in njihovih namestnikov, naj bi deloval predvsem na teh področjih: socialne pravice in pravice iz obveznega zavarovanja (pokojnine, invalidnine, socialne pomoči, nadomestila), zaposlovanje in delovna razmerja, sistem kolektivnega dogovarjanja, ekonomski sistem in ekonomska politika, pravna varnost, sodelovanje z Mednarodno organizacijo dela in Svetom Evrope ter sindikalne pravice in svoboščine.

Na teh področjih naj bi sodeloval pri pripravi zakonodaje ter dajal mnenja in priporočila v zvezi z njo, dajal pobude za sprejem novih ali sprememb veljavnih zakonov, oblikoval stališča in mnenja za delovna gradiva,

osnutke in predloge uredb, odredb in zakonov, oblikoval stališča in dajal mnenja k smernicam za gospodarske načrte ter obravnaval dokumente v zvezi s spremembami lastniških struktur družb.

Po besedah dr. Roberta Goloba je podpis tega akta za energetski sektor zelo pomemben z več vidikov: "Slovenska energetika se nahaja pred prelomnim trenutkom, ki ga je večina gospodarstva že doživela in tako ali drugače preživela, energetiko pa še čaka. Liberalizacija trga prinaša med drugim poleg pričakovanih ugodnih učinkov za porabnike tudi nekatere nezaželene učinke za delojemalce.

S tega vidika je podpis tega dokumenta pravočasen, saj nismo čakali naslednji dve leti, da se bodo pojavili problemi ob liberalizaciji in globalizaciji energetskega trga in bi podpis podobnega sporazuma s stavkami terjali sindikati."

V imenu predstavnikov sindikatov se je za dobro sodelovanje vseh treh strani zahvalil **Franc Dolar**, v imenu delodajalcev pa je **dr. Franc Žerdin** dejal: "Direktorji smo takšen sporazum potrebovali in si bomo z njim utrlili pot za neposredno dogovarjanje s predstavniki vlade in sindikatov. Pomembno je, da se takšen krog ljudi med seboj pogovarja, in to zdaj, ko je pred nami liberalizacija energetskega trga. Ta prinaša s seboj stiske, tako med proizvajalce električne energije kot tudi med njene porabnike. Ugotavljam, da je v zadnjih letih slovenska vlada naredila veliko humano gesto, ko je sprejela zakone o zapiranju premogovnikov in rudnikov. Ne zato, ker se jih je odločila zapreti, ampak ker je ob tej odločitvi z zakonom omogočila dovolj normalno rešitev socialnih in ekoloških problemov ter omogočila v velikem delu tudi prestrukturiranje podjetij."

Diana Janežič

Damjana Kričej predsednica OO RK

28. marca se je na 1. letni seji sestal izvršni odbor OO RK Premogovnika Velenje.

Poleg obravnave poročila o delu osnovne organizacije v letu 2000 in delovnega načrta za leto 2001 so zaradi upokojitve razrešili dosedanjega predsednika OO RK Draga Kremžarja.

Za predsednico OO RK so izvolili **Damjano Kričej**. Zaposlena je v Invalidskem podjetju HTZ, dobite pa jo lahko na telefonski številki 898-40-20.

Posebna evropska nagrada za odnos do obiskovalcev

Vodja projekta Peter Pušnik prejema priznanje iz rok be... Fabiole.

Muzej premogovništva Slovenije, ki se je lani prijavil na razpis za Evropski muzej leta 2001, je 26. maja v italijanski Pisi dobil posebno priznanje Evropskega muzejskega foruma. Člani foruma so nagradili dolgoročno načrtno projektiranje muzeja, njegovo predanost vsem obiskovalcem ter posebno pozornost, ki jo s postavitvijo zbirke in dostopnostjo namenja invalidom na vozičkih in slepim.

Izmed 62 prijavljenih kandidatov je forum izbral 39 najboljših projektov iz 18 držav. Za evropski muzej leta 2001 je bil razglašen Nacionalni železničarski muzej iz Anglije, nagrado Sveta Evrope je prejel finski gledališki muzej in posebno Micheletijevo nagrado portugalski muzej plute. Med šestimi prejemniki posebnih nagrad pa je bil tudi velenjski, kar je za vse ustvarjalce Muzeja premogovništva Slovenije veliko priznanje.

Kot je dejal dr. Milan Medved, direktor za razvojno področje v Premogovniku Velenje, so se priznanja zelo razveselili, posebej ker so bili zelo zadovoljni že z nominacijo za evropski muzej leta: "Celoten projekt smo vodili skupaj z Mestno občino Velenje in s sodelavci Muzeja Velenje pri KC Ivana Napotnika. Pripravili smo zanimiv muzej za obiskovalce in strokovno dobro utemeljen muzej, kar omenjena nagrada potrjuje, saj ocenjevalci ocenjujejo obe plati muzeja. Muzej premogovništva Velenje je tudi eden od programov za zagotavljanje novih delovnih mest v Šaleški dolini, zato bomo vse moči usmerili v to, da bomo tudi zaradi te evropske nagrade privabili še več obiskovalcev in muzej še širili."

V Muzeju premogovništva Slovenije so poleg tega prepričani, da je njihova letošnja nagrada priznanje tudi vsem slovenskim muzejem, ki so resnično na zelo visoki strokovni ravni. To dokazuje vseh pet nagrad, ki so jih od leta 1977, odkar Evropski muzejski forum podeljuje evropske nagrade, že dobili slovenski muzeji: leta 1989 posebno nagrado Pivovarniški muzej iz Ljubljane, leta 1993 nagrado Sveta Evrope Kobariški muzej, leta 1997 Micheletijevo nagrado Mestni muzej Idrija in leta 1999 posebno nagrado Regionalni muzej Murska Sobota. Hkrati je bila kandidatura Muzeja premogovništva Slovenije že druga iz Šaleške doline, saj je bila pred leti med prijavljenimi na razpis tudi Kavčnikova domačija.

Diana Janežič

Čestitka ob nagradi

"Izjemnim naporom in kreativnim prizadevanjem je sledilo mednarodno priznanje. Prišlo je v prave roke - vaše roke. V kratkem času ste dokazali, da je nemogoče - mogoče. Razvoj in usodo muzeja ste povezali s turizmom in to je prava pot. Vaš dosežek na mednarodni sceni je lep prispevek k projektu "Naravne vrednote, kulturna dediščina in turizem 2000/2001", v katerem aktivno sodelujete in vam odpira možnosti za nove iniciative.

Celotnemu kolektivu muzeja želimo veliko novih uspehov in sodelovanje v turistični ponudbi Velenja, Slovenije in v mednarodnih projektih."

S spoštovanjem,

predsednik Turistične zveze Slovenije dr. Marjan Rožič

Podzemlje brez meja

V Celovcu je bila v prostorih Koroškega Deželnega zbora 15. maja novinarska konferenca, na kateri je bil predstavljen propekt "Skrivnostni podzemni svet". Podobnih predstavitev je vsak teden kar precej, toda ta je bila vendarle drugačna. Na skupnem prospektu se predstavljajo trije podzemni muzeji iz Avstrije (Bad Bleiberg, Hüttenberg in Obir), eden iz Italije (Predil) in trije iz Slovenije (Idrija, Mežica, Velenje).

Prospekt, ki je izšel v nakladi 210.000 izvodov in v štirih jezikih, je namenjen promociji na skupnem tržišču na področju teh treh držav. Vsi muzeji se ukvarjamo s podobnimi problemi, kar se tiče nagovarjanja obiskovalcev za obisk in ta propekt naj bi pripomogel k temu, da bi se več ljudi odločalo za ogled podzemlja in krajev, kjer muzeji delujejo.

Prospekt je samo ena izmed aktivnosti, ki smo si jo skupaj s kolegi zamislili v projektu, za katerega smo dobili tudi sredstva Phare za čezmejno sodelovanje. Poleg tega smo ustanovili center Transverzale podzemnih muzejev Alpe-Adria, ki je v Velenju, pripravili bomo spletne strani, skupne predstavitvene table, vstopnico popustov, strokovno srečanje zaposlenih v muzejih (kot višek projekta) in skupni sejamski nastop.

Skupno delovanje muzejev zelo dobro odmeva tudi med politiki na avstrijskem Koroškem, saj so nam poleg politične podpore, ponudili tudi finančno pomoč deželne vlade v času, ko bo uradno projekt že končan. Tudi na italijanski strani so bili politiki navdušeni nad idejo skupnega sodelovanja, v Sloveniji pa bomo projekt uradno predstavili na novinarski konferenci 18. junija v Velenju, ko bo 1. strokovno srečanje tehničnih muzejev.

Projekt vodi Franci Lenart, iz Premogovnika Velenje pa so vanj vključeni še Kristina Zupanc in Milena Mraz iz investicijske službe, Slavko Hostnik iz službe informatike in Staška Velikonja iz SRPZ.

Peter Pušnik, strokovni vodja projekta

Naših dvajset let

V juniju 1981 se je Rudarski oktet prvič po svoji ustanovitvi leta 1979 udeležil srečanja oktetov Slovenije v Šentjerneju na Dolenjskem. Spomladi 1982 pa so nas organizatorji iz Šentjerneja obvestili, da srečanja ne bo in predlagali, da poskrbimo za tovrstna srečanja po regijah.

V juniju 1982 smo prvič organizirali srečanje oktetov v Velenju. Prireditev je sovpadala s praznovanjem dneva rudarjev. Peli smo ob odprtju razstave likovnih del slikarjev v okviru rudarske kolonije v velenjski knjižnici. Nastopili so trije okteti: Ljutomerski, Šaleški in Rudarski. Dogovorili smo se, da naj bi postala ta srečanja tradicionalna ob rudarskem prazniku.

Poudarim naj, da je vsa srečanja oktetov do vključno srečanja v letu 1987 organiziral Rudarski oktet sam. Leto 1987 pa je bilo za prireditev prelomno. Na predlog Franca Avberška in Franca Žerdina, da se srečanja vključijo v kulturni del prireditev ob praznovanju stanovskega praznika, je naslednje leto prireditev dobila uradni naziv "Okteti rudarjem".

Število nastopajočih je poraslo na šest. Ljutomerski oktet, oktet Tosama in Rudarski oktet so bili stalno prisotni, druge tri povabljene oktete pa smo spreminjali oziroma menjavali iz preprostega razloga, da bi prireditev na postala preveč monotona. Kasneje je bil sprejet predlog, da nastopijo samo

štirje okteti, ki bodo imeli vsako leto naštudiran tudi skupni program. Tako se je trem oktetom, ki so bili na prireditvi stalnica, pridružil še oktet Zagorje. Predsednik združenih oktetov je od začetka dr. Franc Žerdin.

Letošnja prireditev "Okteti rudarjem" je jubilejna, saj je dvajseta po vrsti. Tako kot vsa zadnja leta bodo nastopili že omenjeni okteti, za popestritev programa pa še dekliška vokalna skupina "Vivera" ter baritonist Tomaž Kovačič.

Dvajset let bo za nami; za nekoga veliko, za drugega nič posebnega. Pa vendar smelo trdimo, da je ta prireditev dala veliko lepega. Ni veliko kolektivov ali združenj, ki se lahko pohvalijo s tako okroglo obletnico, predvsem ko gre za

kulturne prireditve, ki neprekinjeno tečejo že toliko let. Še smejeje pa trdimo, da ima le redki delovni kolektiv svoj najožji vrh s takšnim prefinjenim čutom za kulturo kot Premogovnik Velenje.

Na koncu želimo tej prireditvi še mnogo uspešnih let, predvsem pa vabimo na koncert tiste, ki jim je prireditev že v naslovu namenjena - rudarje.

Letošnja dvajseta prireditev "Okteti rudarjem" bo v petek, 8. junija, ob 19.30 v veliki dvorani Glasbene šole v Velenju. Vstop je prost.

Za Rudarski oktet Oto Gradišnik

Obisk ameriške nacionalne garde

17. maja je Muzej premogovništva Slovenije obiskala ameriška nacionalna garda iz Kolorada. V spremstvu predstavnikov Ministrstva za obrambo in Slovenske vojske so bili navdušeni nad ogledom muzeja.

Premogovnik Velenje in Muzej premogovništva Slovenije jim je predstavil dr. Milan Medved, član uprave in direktor za razvojno področje.

To ni bil prvi primer obiska oficirjev iz tujih držav, saj bili na obisku že nemški letalci, obisk muzeja pa je v teh mesecih zelo dober, veliko boljši kot lani in v muzeju si želijo, da bi se tak trend nadaljeval še v poletnih mesecih.

Še eno priznanje muzeju - Valvazorjevo

Muzej premogovništva Slovenije je bil 25. maja še enkrat nagrajen. Tokrat mu je Valvazorjevo priznanje podelila stroka, muzealci. Slovensko muzejsko društvo namreč vsako leto podeljuje Valvazorjeve nagrade.

Za leto 2000 je nagrado prejela avtorska projektna skupina Muzeja novejšje zgodovine Celje za stalno razstavo Živeti v Celju.

"Poleg mednarodne nagrade Evropskega muzejskega foruma je zdaj naš muzej dobil še domače priznanje, priznanje stroke, kar nam posebej veliko pomeni. Pri celotnem projektu muzeja smo namreč že od začetka vztrajali pri strokovno utemeljeni podlagi in zgodbi zanj.

To Valvazorjevo priznanje potrjuje, saj je to priznanje strokovnjakov, ki dobro poznajo razmere v vseh slovenskih muzejih," je dejal direktor za razvojno področje dr. Milan Medved.

Festival mlade, sveže pameti

V veliki dvorani Kina Velenje se je 24. maja s slovesno podelitvijo nagrad sklenilo letošnje, že 18. po vrsti, gibanje Mladi raziskovalci za razvoj Šaleške doline. Narejenih je bilo 49 osnovnošolskih, srednješolskih in študentskih raziskovalnih nalog s področij družboslovnih in humanističnih ved ter naravoslovnih in tehniških ved.

V povsem napolnjeni dvorani so sedeli in stali najbolj aktivni v vsakoletnem gibanju - mladi raziskovalci, mentorji, starši in organizatorji gibanja. Organizator in izvajalec gibanja je Šolski center Velenje, financirajo pa ga skupaj tri občine velenjska, šoštanjka in šmarška in vsi trije župani so najprej pozdravili udeležence slovesnosti.

Poudarili so pomen gibanja za raziskovalce, saj se skozi projekte veliko naučijo, kar jim bo koristilo. Mladi pa v nalogah pokažejo tudi na probleme, ki jih morda starejši ne opazijo ali se jih izogibajo, in tudi nakažejo njihove rešitve. Gibanje je vsako leto festival mlade, sveže pameti in nasprotno od znanega reka se v tem primeru tudi starejši lahko veliko naučijo od mladih. Vsi trije župani so obljubili pomoč pri organiziranju gibanja tudi v prihodnjih letih.

Predsednik programskega sveta je bil letos mag. Franc Avberšek, direktor ERICa, v svetu pa je še 14 predstavnikov podjetij in institucij, ki podpirajo gibanje. Avberšek si je zaželel, da bi se gibanje v prihodnje razširilo na Savinjsko-Šaleško regijo in tako pritegnilo še več mladih. V imenu recenzentov je mladim raziskovalcem čestital mag. Emil Šterbenk. Poudaril je, da so imeli recenzenti težko delo pri ocenjevanju in izbiri najboljših nalog, zato so podelili več prvih, drugih in tretjih nagrad. Vendar je za mlade raziskovalce pomembna izkušnja, ki so jo pridobili med raziskovanjem in pri vsem je pravzaprav šlo za učenje za življenje.

Vsi mladi raziskovalci so bili nagrajeni s priznanji in praktičnimi darili, osnovnošolci z izletom po Sloveniji, najboljši srednješolske in študentske naloge pa tudi z denarjem. Gibanje denarno podpira tudi Premogovnik Velenje, poleg tega je član programskega sveta Boris Potrč, univ. dipl. inž. rud., med recenzenti pa sta letos bila za družboslovne in humanistične vede Ivan Mijoč, univ. dipl. psih., ter za naravoslovne vede Igor Veber, univ. dipl. inž. geol.

Darilo slovenjegraški bolnišnici

Na internem oddelku Splošne bolnišnice Slovenj Gradec bodo najzahtevnejši ultrazvočni pregledi srca in ožilja odslej potekali s pomočjo sodobnega aparata ATL HDI 5000. Nakup dragocenega aparata so z donatorskim prispevkom omogočila nekatera slovenska podjetja, med njimi Premogovnik Velenje.

Poleg Premogovnika so sredstva donirali še Gorenje, TE Šoštanj, podjetji Slovenskih železnarn Metal in Noži ter Energetika Ravne na Koroškem. Direktor slovenjegraške bolnišnice Vladimir Topler se je ob predstavitvi novega aparata zahvalil vsem donatorjem za tako dragoceno pridobitev na internem oddelku, kajti dosedanja, deset let star ultrazvočni aparat, je primeren le še za osnovne in manj zahtevne preiskave.

Z novim aparatom so možne vse ehografske metode, ki se v sodobni klinični kardiologiji uporabljajo za čim bolj natančno opredelitev bolezni srca. Poleg tega bodo z njim preiskovali tudi ožilje, trebušne organe in nekatere druge dele telesa.

Ultrazvok se v medicini uporablja v preiskovalne namene že več kot 25 let. Preiskava temelji na odboju ultrazvoka od čvrstih delov človeškega telesa. Od začetnih meglenih in komaj razločnih slik na zaslonih ultrazvočnih aparatov se je kvaliteta prikazov različnih delov telesa bistveno izboljšala. Tak napredek je bil možen zaradi hitrega razvoja sodobne tehnologije, predvsem računalništva.

Tako so danes brez težav vidne podrobnosti v globini človeškega telesa, ki so bile prej dostopne le s škodljivimi rentenski preiskavami. Ultrazvočna diagnostika je povsem varna metoda, ki je za bolnike neškodljiva in neboleča. /dj/

Iz zapisnika...

... sveta delavcev

Na 6. redni seji Sveta delavcev 17. maja so člani najprej poslušali ugotovitve komisije, ki je imela nalogo preveriti delovanje **blagajne vzajemne pomoči** (BVP). Komisija je ugotovila, da je bila takšna BVP, kot deluje danes, nanovo ustanovljena leta 1990 pri sindikatu RLV samo za njegove člane. Od takrat do danes je delovala s skladu s pravilniki in takratnimi odločitvami sindikata.

Prispevek 0,2 odstotka od bruto povprečne plače v podjetju za BVP je del sindikalne članarine. Na plačilnih listih bo termin "samopomoč" spremenjen v "članarina SPES - BVP". V skladu z veljavnimi akti lahko člani sindikata prek svojih sindikalnih zaupnikov predlagajo spremembe poslovanja BVP.

Svet delavcev se je na tej seji seznanil s predlogom **delovnega načrta** Premogovnika Velenje za leto 2001. Predlog, ki so ga člani po razpravi potrdili, je razložil direktor dr. Franc Žerdin.

V razpravi je predstavnika Strojne dejavnosti zanimalo, ali smo v zadnjem času že znižali ceno električne energije na pragu TE Šoštanj, saj o potrebnosti zniževanja cene nenehno govorimo. Dr. Žerdin je pojasnil, da se je cena prav nasprotno povečala, in sicer zaradi obveznosti TE Šoštanj pri odplačevanju investicije v čistilne naprave. Cena je med 10 in 11 SIT za kWh, o konkurenčnosti pa bomo lahko govorili, ko bo med 7 in 8 tolarji.

Predsednik odbora za **stanovanjska vprašanja** je poročal, da so člani spremljali potek letošnjega prijavljanja interesentov za stanovanja in pri tem niso ugotovili nepravilnosti. Člani sveta delavcev so potrdili prioriteto listo prosilcev za nova stanovanja in za zamenjavo starih stanovanj. Liste so izobešene na oglasnih deskah.

... sindikata podjetja

30. maja je bil sklican zbor zaupnikov sindikata Premogovnika Velenje. Na zboru so uvodoma poslušali poročilo dr. Franca Žerdina o položaju in vlogi slovenske energetike ter

viziji Premogovnika Velenje, ki je bila dan prej obravnavana na razvojni konferenci poslovnega sistema.

Za tem so se lotili imenovanja novih organov sindikata. Razrešili so dosednji **nadzorni odbor** in soglasno izvolili novega. V njem so Vlado Molnar (Jama Preloge), Anton Tolazzi (Priprave), Bogdan Gregorin (Strojna dejavnost - Transport), Renata Zupančič (Strokovne službe) in Franc Kramer (hčerinska podjetja).

Razrešili so podpredsednika sindikata podjetja Branka Smagaja in soglasno za novega **podpredsednika** izvolili **Janeza Gorjanca**, glavnega zaupnika v Jami Preloge.

Razrešili so predsednika sindikata podjetja Jožeta Kožarja. Ker v postopku evidentiranja in kandidiranja niso dobili kandidata za novega predsednika, so predlagali in nato soglasno sprejeli sklep o ponovitvi postopkov evidentiranja in kandidiranja za predsednika sindikata.

Postopki morajo biti končani do septembra, ko bo ponovno sklican zbor zaupnikov. Dotedaj je za **v.d. predsednika** sindikata podjetja predlagan **Jože Kožar**, kar je bilo na zboru soglasno potrjeno.

Razrešili so dosednji **izvršilni odbor** in soglasno izvolili novega. V njem je 16 članov, in sicer: Janez Gorjanc (Jama Preloge), Marjan Marjanovič (Jama Pesje), Leopold Robar (Jama Škale), Ivan Grobelnik in Stojan Špegel (oba Priprave), Ivan Mevc (Elektro dejavnost), Boris Zajc (Strojna dejavnost), Sašo Kac (Strojna dejavnost - Transport), Igor Klinc (Klasirnica), Silvo Meh (Zračenje), Edvard Preprotnik (Izobraževanje), Jože Volk (Strokovne službe), Branko Smagaj in Franc Simončič (HTZ IP), Franc Špegel

V. D. predsednika sindikata podjetja Jože Kožar

Sindikalni zaupniki

Vrednost bloka za malico

Komisija za prehrano pri sindikatu podjetja je pred časom prejela pismo našega sodelavca iz Jame Škale Ivana Vrabiča, ki se v imenu še nekaterih svojih sodelavcev pritožuje nad količino prejete malice glede na vrednost bloka.

Za odgovor se je komisija obrnila na direktorja Gosta Martina Steinerja, ki je pripravil tak odgovor!

Naše podjetje pripravlja malice za zaposlene Premogovnika že vrsto let. Vsako leto je naš interes ponujeno storitev izboljšati in menimo, da nam to tudi uspeva. V vseh letih so bile opravljene številne investicije:

- ✓ uredili smo prostore, kjer delimo malice (obnova keramike, novi puliti, nabava novih aparatov...),
- ✓ uredili smo jedilnico v upravni zgradbi v Prelogah,
- ✓ odkupili smo mesnico na Kidričevi cesti in uredili lokal za razdeljevanje malic za domov.

Skrbno izbiramo dobavitelje prehranbenih izdelkov ter tako skrbimo za kakovostno in raznovrstno ponudbo hrane. Zato se nam mnenje, da "delavcem pri malici odtegujemo nekaj, kar jim pripada", kot je v svojem pismu zapisal Ivan Vrabič, ne zdi korektno. V ta namen dajemo naslednja pojasnila.

Predpisana cena malice

Cena malice se od 1. 1. 1999 usklajuje po odredbi vlade dvakrat na mesec, uskladitev pa se opravi približno za polovico inflacije (po izkušnjah zadnjih dveh let). Ob tem je potrebno omeniti, da se z dobavitelji o takšni politiki cen ne moremo pogovarjati.

Dobavitelji spreminjajo cene glede na stanje na trgu, če tega ne želimo sprejeti, nam materiala preprosto ne dobavijo (spremembo cene za določen artikel pa opravijo vsi dobavitelji hkrati). Tako smo prisiljeni kupovati po obstoječih cenah.

Struktura cene malice

Iz prej navedenega lahko sklepamo, da se je struktura cene malice spremenila. Vedno večji delež v tej ceni predstavlja strošek materiala in vedno manj ostane za pokrivanje ostalih stroškov.

Za slikovit prikaz naj omenimo le podražitev suhomesnatih izdelkov (15-20%), svežega mesa (25-30%) ali pa pogonskega goriva, stroškov elektrike...

V vrednost bloka je vključen tudi zajtrk. Kljub omenjenim podražitvam se še vedno trudimo, da je na razpolago več kot 30 vrst malic, čaj v neomejenih količinah, delavcem, ki opravljajo težja fizična dela, je na razpolago dodatni kruh, popestritev prehrane pa skušamo doseči z raznimi sezonskimi ponudbami sadja, zelenjave...

Cena malice se oblikuje kot povprečje cen različnih vrst malic.

Struktura cene malice (vrednost enega bloka) je naslednja (povprečje):

	Vrednost sit	Delež v %
materialni strošek	450	67,9
plače	110	16,6
prevozi	5	0,8
papir	8	1,2
sanitarni pregledi	5	0,8
delovna oblačila	5	0,8
stroški energije, ogrevanja, amortizacije	30	4,5
davek	49	7,4
SKUPAJ	662	100

Povedati je treba, da zaposleni opravljajo izmensko delo in da delajo vse dni v tednu. Ob tem ko se število prodanih malic z leti zmanjšuje (manj zaposlenih v Premogovniku Velenje, manj delovnih dni), ostaja število delilnih mest enako. Tako se število zaposlenih v Gostu ne more zmanjševati sorazmerno z zmanjševanjem prihodkov.

Namen priprave malice

Prvotni namen organiziranja malic vsakega podjetja je prehrana **med delovnim časom**. Zaradi različnih razlogov vsi zaposleni te bonitete ne izkoristijo. Zato jim je dana možnost,

da ta sredstva porabijo za druge namene (jih porabijo v naših gostinskih obratih ali pridobijo živila po normativih, ki veljajo za malice za domov). Da bi za vrednost bloka dobili takšno količino živil kot v trgovini, je nemogoče. Upoštevati je potrebno namreč tale dejstva:

- ✓ **naše podjetje ni trgovina** (glede na dejavnost se gostinske marže bistveno razlikujejo od trgovskih),
- ✓ z zdravstvenega vidika lahko večanje števila malic za domov bistveno **vpliva tako na zdravje kot delovno sposobnost delavcev** (neredna prehrana),
- ✓ **stroški delovnega procesa**, ki omogoča izdajo malic na **več lokacijah** (Preloge 4 - 5 linij, Remont 1, Remont 2, Bife Škale, jedilnica v poslovni zgradbi, delilno mesto HTZ, Klasirnica, Muzej ter malice za domov), **so visoki** in se še povečujejo (prevozi, elektrika, vzdrževanje, sanitarno-tehnični pregledi, cene materiala, plače, amortizacija objekta...).

Toliko v odgovor na vprašanje Ivana Vrabiča in sodelavcev. Ob razgovorih na to temo in v zvezi z Gostom pa sta se, tudi na zadnji seji sveta delavcev, pojavili še dve vprašanji, in sicer: zakaj vrednost bloka za malico nima enake vrednosti v vseh lokalih Gosta in kdaj bodo v TRC Jezero ob igriščih za mali nogomet in odbojko na mivki postavili stranišča.

Iz Gosta smo dobili odgovora, da vrednost bloka v vseh lokalih Gosta je enaka ter da so ob omenjenih igriščih že postavili kemična stranišča.

Velebit - planina, kjer čas stoji

Ognjena krogla se počasi, a vztrajno pogreza daleč v večerno meglico. Škrlatno rdeča barva na obzorju v komaj opaznih mejah prehaja v svetlejšje odtenke, ki se visoko na nebu zlivajo s hladno nebesno modrino. Nad temnimi obrisi obronkov še vedno lebdijo drobne ovčke najrazličnejših oblik. Še zadnji sončni žarki tonejo v morje. Če bi znali govoriti, bi me najbrž vprašali, kaj neki počnem ob tej pozni uri na enem izmed slemenov planinskega masiva, ki s svojo veličino in bogastvom oblik prikazuje obilje naravnih pojavov.

Ždeč za kamnito piramido, sem ujet v harmonijo narave in spominov. Živahni kriki večernih ptic in tiho zavijanje vetrov v skalah in krošnjah dreves tam spodaj, so kot orkester, ki spremlja planinskega popotnika. Dolina z vsemi tegobami civiliziranega sveta ubija, potepanje po tem tako različnem svetu pa vliva novih moči in zagonov. Tu najdeš zelene trate, posejane z raznobarnim planinskim cvetjem, strme vrhove in globoke globače. Na eni strani morja široka cesta, na drugi globina gozda. Začutiš ljubezen do življenja, želiš si, da bi ponesel vsaj delček te planinske idile vsem ljudem po svetu.

To kar je Olimp Grkom, Triglav Slovencem, je Velebit Hrvatom. Velebit kot planinski masiv tvori celoto, vendar pa se posamezni deli med seboj razlikujejo po tektoniki, reliefu, rastlinstvu, živalstvu in klimi. Človek je tu prisoten že od nekdaj, tu so temelji mnogih generacij. Ljudje so odraščali na Velebitu, Velebit jim je bil mati in življenje. Rasli so z ovčami in volkovi, čakali vsako leto na božič, dan, ko je bilo v hišah zadosti kruha. V svet niso odšli, potrebno je bilo hoditi za ovčami in prislužiti trdo skorjo kruha. Ženili so jih zgodaj, pa ne zato, da bi se jih rešili ali osrečili, temveč zato, da se tako kot drugim njihovo življenje nadaljuje z enako ustaljeno sivino.

Le kakšna je sreča živeti v prazni hiši z nekoliko ovc in kravo, ki jo je kot doto privedla žena in s tem razpolovila očetov hlev. Rojevali so se jim otroci, ko otrok odraste, se odtrga v svet. Odhajanje otrok jim otrdi srce, vreže rano, da postaja takšno, kot je trdota sten in tako do odhoda zadnjega otroka. Ostanejo sami s svojo bolečino,

dolinami in hribi z nekaj ovc, s hišico iz kamna, ki stalno preti, da se ji bo zrušila streha, z srčnimi ranami, ki so krajšale velebitske noči.

Pogosto so mislili na svoje otroke, včasih so prišli vendar vse redkeje. Prišli so le še na pogrebe. Vsak dan gledajo, kako je izginjala njihova vas. Ko so mislili na svoje otroke, so verjeli, da so se tudi oni nekje zagledali v neke planine, ki pa niso kot njihov Velebit. Ni jim bilo žal, da so ostali, saj je njihov dom Budakov hrib, Tomina dolina, Težakovac in Kokir. Ni jim bilo mar, kje in kdaj jih bo našla zadnja ura. Ljudje, stalni ali sezonski so že zdavnaj odšli, njihove steze in sledi se zaraščajo. Sledi tisočerihi ovc in koz v poletnih mesecih ni več. Izgleda, da je to zgodovina.

Mnogi mislijo, da Velebit skriva precej neprijetnosti za obiskovalce, vendar je temu le delno res. Ljubitelji in raziskovalci Velebita so že zdavnaj poskrbeli, da se obiskovalci tu prijetno počutijo. Zgrajenih je precej planinskih koč in zavetišč, narejene so številne lepe poti in steze. Ena takih je Primužičeva steza, prava mojstrovina suhozidne gradnje. Poteka skozi najlepše in najbolj nedostopne predele Velebita. Povezuje severni in srednji Velebit, v spletu kamnitih vrhov in ostalih kraških oblik, razmetanih brez pravega reda. V tej zmešnjavi sten in prepadov bi zaman iskali pravilnost, smer ali niz. Ta svet še vedno ponuja čar neraziskanega, saj obstajajo mesta, kamor še ni stopila človeška noga.

Gremo na Velebit, da ga boste še kdaj obiskali, če vam bo všeč. Potovanje po velebitskih poteh, stezah in stezicah, označenih ali neoznačenih, pomeni potovanje skozi preteklost, ki se ogleduje v pestri kamninski in botanični raznolikosti. Velebit je galerija mnogih naravnih pojavov in oblik.

Mrzla sapa me opomni, kako temno je že. Nebo je posejano z zvezdicami. Le blede odsev pozne svetlobe na zahodu še kljubuje prihajajoči noči. Globoko pod mano svetloba naselij, luči svetilnikov v daljavi. Proti koči, skrip odpirajočih vrat, iz kuhinje lije svetloba sveč, v štedilniku prijetno prasketa.

Na tridnevno potepanje vas vabimo 22., 23. in 24. junija 2001.

Tone Žižmond

Za soma in pol rib

V Škalskem jezeru niso samo dvometrski in skoraj petdeset kilogramski somi, najde se tudi obilica manjših rib in čisto pravih ribic. Vse to so v soboto, 19. maja, okusili tudi ribiči Premogovnika Velenje in IP HTZ, ki so od rosnega jutra do prijetno toplega opoldneva namakali črve in trnke v jezerski vodi. Težav niso imeli, saj je voda že zalila luknjo, kjer je svojo smrt zagledal som. Gladina je bila mirna, rib in ribic pa se je v nekaterih mrežah nabralo dovolj, da so natančni sodniki lahko odčitali težo. A ta je pri najboljšem ribiču zadostovala le za četrtno teže pred kratkim ulovljenega soma.

Posamezniki: 1. Vojko Krajnc, IP HTZ, 11.300 g, 2. Vojko Letner, ESD, 5.975 g, 3. Zvone Vincek, Priprave, 5.500 g.

Ekipe: 1. ESD, 19.000 g, 2. Priprave, 16.700 g, 3. IP HTZ, 15.500 g, 4. Klasirnica, 3.450 g, 5. Jama Preloge, 4.900 g, 6. Zračenje, 1.750 g, 7. Jama Škale, 1.425 g, 8. Prakt. izobraževanje, 150 g, 9. Jama Pesje, Transport, brez ulova. /dj/

Obisk zasneženega očaka - Triglava

Pred leti sem gore opazoval samo iz doline. Z družino smo se povzpeli na Okrešelj in od tam sem opazoval Kamniško-Savinjske Alpe. Leta 2000 sem se odločil, da bi se povzpел na Triglav, naš najvišji vrh. V avgustu sem se priključil skupini iz Zasavja in se povzpел na našega očaka.

To mi je dalo novih moči in vzbudilo željo, da bi se povzpел na Triglav takrat, ko sneg pokrije vrh Triglava in tudi Aljažev stolp. Imel sem veliko srečo, ker sem po naključju spoznal novega prijatelja Drago, izkušenega pohodnika, ki mi je obljubil, da mi bo pomagal pri vzponu na zasneženi Triglav.

Drago je imel za sabo že veliko zimskih izkušenj, ki jih je moral prenesti name, če sem hotel videti naš najvišji vrh v snegu. Januarja letos sva začela s pripravami in prvi pohod je bil na vrh Boskovec, ki leži nad Goltmi. Drago mi je bil učitelj, svetovalec, prijatelj, skratka, naučiti me je moral vsega, kar mi bo pozimi prav prišlo: od uporabe cepina in derez do nujne opreme, pravilne prehrane in še marsičesa, kar naj bi mi pomagalo v gorah.

Spretno in načrtovano je izbiral pohode, da bi me pripravil na zahteven zimski vzpon. Pohode, ki jih je izbiral, sva opravila v snegu in so potekali v tem vrstnem redu: za Boskovcem (1587 m) sva obiskala Mrzlico (1122 m), Lepenatko (1425 m), Rogatec (1557 m), Okrešelj (1399 m), Raduho (2062 m), Peco - Kordeševo glavo (2125 m), Škarje (2141 m), Turski žleb (2114 m), Tursko goro (2251 m), Kredarico (2504 m), Mali Triglav (2725 m) in Ojstrico (2350 m). Zima je bila letos še posebno radodarna s snegom, vendar le v višjih predelih, v dolini ne, saj je padlo na višini 2000 in več metrov rekordnih 7 metrov snega, ki je ostal vse do takrat, ko sem se odločil, da zaprosiva našega očaka, da naju spusti na svojo krono.

Bil je 11. maj 2001, ura je bila okoli 21., ko sva se odpravila iz Velenja proti Go-

renjski. Pot naju je vodila mimo Kamnika, Brnika in Jesenic v Mojstrano. V trdni temi sva prispela v Krmo, kjer sva pustila avto in se pripravila za hojo, ki bo trajala vse do jutra in še ves dopoldan. Kazalci na uri so kazali 23.40, ko sva začela hojo proti Kredarici. Z vremenom nisva imela sreče, ker so zvezde in luno zakrivali oblaki.

Med hojo po gozdu so nama delale družbo gozdne živali, ki sva jih vznemirila z svojo prisotnostjo kot redka nočna sprehajalca. Proti jutru sva prišla na Kredarico, natančneje ob

valo, kar sva videla že na Kredarici, kjer sem stal na strehi cerkve, saj je samo vrh zvonika gledal iz snega.

Sedaj je šlo zares in že kar na začetku je bilo treba premagati težak previs pred vzponom na Mali Triglav. Po kakšni uri vzpenjanja sva stopila na vrh Malega Triglava. Veter je na nekaterih mestih, posebno na grebenih, kazal svojo moč in zdelo se je, da je hotel dokazati svojo pomembno vlogo, ki jo ima v gorah. Kljub nenehnemu udarjanju z cepinom, me je zazebló v roke. Ob 7.30 sva po napornem in nevarnem vzponu stopila na vrh Triglava. Aljažev stolp je počival globoko v snegu, tako da ga nisem videl. Očakovo krono pa je nadomestila lepa snežna belina.

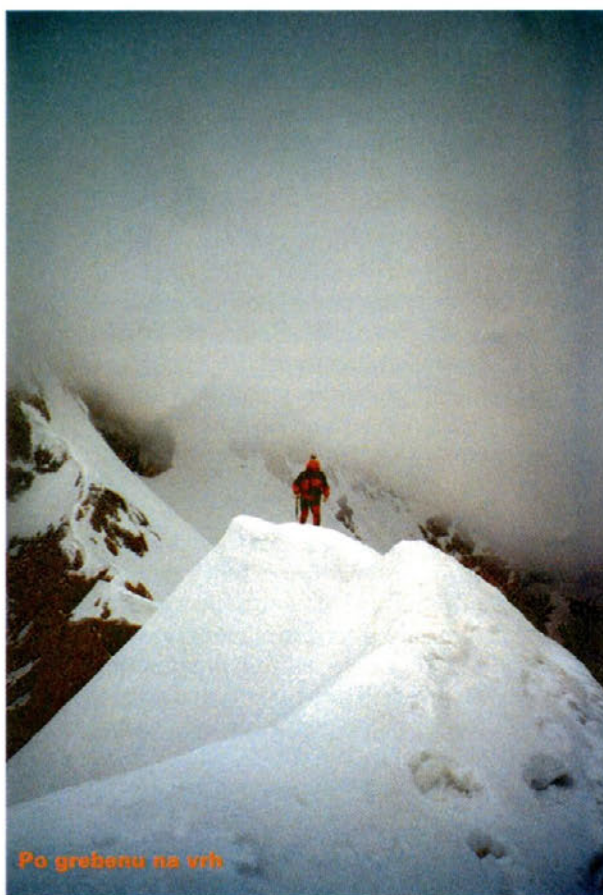
Ta dan oziroma dopoldan sva med vzponom na Triglav srečala izkušenega planinca, ki mi je zaupal, da ima za sabo prek 400 zimskih vzponov na Triglav in dodal, da po vremenu sodeč ta dan Triglav ne bo dovolil veliko obiskov, ki so tudi sicer redki v takšnih razmerah.

Z vremenom res nisva imela sreče. Okoli naju je poplesavala megla in nama namigovala, da danes ne namerava zapustiti očaka. Posnela in poslikala sva se na vrhu, potem pa se odpravila nazaj. Do Malega Triglava sva se spustila po isti poti, potem pa sva se med potjo odločila, da sstopiva proti Planiki. Ker sva imela s sabo nahrbtnike, sva to lahko izvedla. Planika, lepa in samotna v snegu, čaka na poletje, ko jo bodo zopet obiskali prvi planinci.

Pot sva nadaljevala proti Krmi in po nekaj urah hoje prispela do najine izhodiščne točke, kjer naju je čakal avto. Pogled na uro je povedal, da bo kmalu 12. Z avtom sva nadaljevala pot proti domu in okoli 15. ure prišla v Velenje.

Za konec bi rad zapisal še prijateljevo misel: "Le redkim je dano, da vidijo lepote gora pozimi; eni ne morejo, drugi nočejo, tretji pa ne vedo, da te lepote sploh obstajajo." Tudi sam sem nedolgo tega spadal v tretjo skupino in vesel sem, ker se mi je želja, da sem obiskal Triglav, prekrit s snegom, izpolnila.

Ivo Plazar

Po grebenu na vrh

4.30. Vreme na Kredarici ni vlivalo veliko upanja za vzpon. Temni oblaki so prekrivali nebo in pihal je močan veter, pa tudi temperatura se je spustila pod 0°C.

Vseeno sva se začela pripravljati na vzpon. Najprej sva zaužila nekaj sadja, čokolado in se dobro oblekla (vetrovka, rokavice, kapa...). Pohodniške palice sva zamenjala s cepinoma, namestiti sva si morala tudi dereze. Veter je neusmiljeno pihal, tako da sem si obraz še dodatno zaščitil pred mrazom. Ob 5.10 sva začela zimski vzpon na Triglav. Snega ni primanjko-

**TURISTIČNO AGENCIJO GOST, D.O.O., VELENJE,
SMO PRESELILI V NOVE PROSTORE.**

Za vas smo odslej v centru mesta na Cankarjevi cesti,
v steklenem paviljonu Jurček.

Delovni čas: od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure.
Telefon: 03/897 32 80, fax: 03/897 32 81

Naša ponudba:
trženje hotela Barbara*** v Fiesi,
počitnice ob morju in v hribih,
izleti in potovanja,
zdraviliški turizem,
zimski smučarski programi,
strokovna potovanja in obiski sejmov,
organizacija seminarjev in posvetovanj,
letalske in ladijske vozovnice,
IEMIC Velenje.

Vsem strankam ponujamo plačilo storitev na 6 obrokov brez obresti!

Pod enakimi plačilnimi pogoji lahko opravite rezervacije tudi za programe turističnih
agencij Kompas, Atlas, Globtour, Potepuh, Sonček, Dober dan, Intelekt, Neckermann,
Cavallo Travel in še mnogih drugih.

Obiščite nas v TA Gost v paviljonu Jurček!

Rišete karikature, sestavljate križanke?

Uredništvo Rudarja vabi k sodelovanju karikaturiste. Vaše znanje in sposobnosti bi radi izrabili za hudomušen, karikaturen komentar različnih dogodkov v podjetju.

Uredništvo Rudarja vabi k sodelovanju tudi sestavljalce križank. Popestrite strani Rudarja s križanko, katere reševanje bo v veselje naših bralcev.

Ene in druge vabimo, da nas pokličete na telefon 03/5871-465, interno 18-15, da se dogovorimo za sodelovanje.

Urednica

Zahvala

Ob smrti najinega očeta

Ivana Stropnika

se zahvaljujeva za darovano cvetje in izrečena sožalja sindikatu Premogovnika Velenje.

sinova Roman in Ivan

Zahvala

Ob smrti očeta

Nikola Paunoviča

se zahvaljujem sodelavcem in prijateljem v Strojni dejavnosti - Transport za topli stisk rok in denarno pomoč.

Radoje Paunovič

Zahvala

Ob smrti mojega očeta se zahvaljujem sindikatu IP HTZ ter sodelavkam in sodelavcem za denarno pomoč in izrečena sožalja.

Dževad Ajkić

Zahvala

Ob smrti mame se zahvaljujem sindikatu IP HTZ in delavcem deponij 1, 8 in 10 za denarno pomoč in izražena sožalja.

Sejfudin Husejnović

Spanje je vir zdravja

Dobro spanje je potrebno za preživetje in zdravje. Ima pomembno vlogo pri krepitvi telesne odpornosti. Je aktiven proces, ki se

ga človek ne zaveda. V obdobju zdravega spanja se telesno in psihično sprostimo, spočijemo ter mišično okrepimo. Po dobro prespani noči se zbudimo energetsko nabiti in sveži, pripravljeni za izzive naslednjega dne.

Spanje ni enolično stanje. Ima več različnih stopenj, skozi katere prek noči večkrat zakroži. Iz najlahnejše ravni (stopnja 1) se prevesi v globok spanec (stopnja 4). Posamezni deli možganov so med spanjem (REM stanje) celo veliko bolj aktivni kot v stanju budnosti. To je tudi obdobje, v katerem sanjamo. Določeni hormoni se izločajo le med spanjem, nasprotno pa so številni procesi upočasneni. Tako so med spanjem nižji telesna temperatura, frekvenca srčnega utripa in dihanja, krvni tlak, zmanjšana je aktivnost gibalnega sistema in napetost mišic telesa, upočasnijo se prebava.

Kako dolgo in kdaj naj človek sploh spi? V daljni preteklosti je problem rešil zelo enostavno. V polmraku se je sproščal in počival ter nato mirno zaspal. Zbujal pa se je s soncem. Prek dneva je najbrž zaspal le takrat, kadar je bil hudo utrujen in dovolj varen.

Potrebo po spanju opredeljuje tudi posameznikov genetski zapis. Od tod tudi odgovor, da nekateri potrebujejo dolgih osem ur, drugi pa le štiri ure spanja. Kako dolgo človek spi in kako spočitega se počuti, ko se zbudi, pa je odvisno od številnih dejavnikov.

Proces spanja se s starostjo spreminja. Novorojenček prespi skoraj ves dan - praviloma več kot šestnajst ur. V staro-

sti treh let poleg noči prespimo še nekaj ur popoldneva. Pri dvanajstletniku je budnost na vrhuncu in spi manj kot adolescent-pubertetnik, ki je ves čas nekoliko zaspan. Starostniki pa potrebujejo bistveno manj spanja in to fiziološko varianto pogosto zamenjujejo z nespečnostjo.

Številni znanstveniki trde, da je spanec pred polnočjo vreden veliko več kot tisti po njej. Žal pa je Edison z odkritjem žarnice prinesel tudi zlo. Z lučjo preganjamo temo in dan podaljšujemo dolgo v noč. Fiziološki ritem budnosti in spanja smo tako povsem porušili. Zaradi številnih obveznosti si, žal na škodo zdravja, pogosto jemljemo ure spanja za družabnost, delo in sprostitve.

Motnje spanja se lahko pojavljajo že v zgodnjem otroštvu. Upoštevati moramo ritem in čas trajanja spanja vsakega otroka. Nikar ne vsiljujmo spanje ob času, ko otrok ni zaspan. Raje se z njim poigrajmo, da bo utrujen in zadovoljen sam mirno zaspal.

Najpogostejša motnja spanja je nespečnost - občutek slabega spanja, povezan z različnimi nočnimi težavami: pri uspavanju, nočnimi prebujanji in zgodnjim jutranjim zburanjem. Bolniki so tako močno utrujeni. Javljajo se motnje spomina in konc-

tracije, razdražljivost in brezvoljnost, pri delu pa postajajo neučinkoviti. Nekateri ljudje spijo le nekaj ur, vendar so kljub temu spočiti in sproščeni. To je normalno kratkotrajno nočno spanje in ne nespečnost. Zopet drugi, redki posamezniki, odspijo prek dneva več krajših epizod, tako da je dosežena skupna vsota potrebnega spanja. S starostjo se skupni čas spanja manjša. Nočno spanje se pomakne v zgodnejše večerne ure, jutranja prebujanja so zgodnejša. Kot da bi nas nekaj vodilo v preteklost, v zgodbo, ki so jo predniki že poznali.

Zaradi prehodne nespečnosti toži od 10 do 26 odstotkov ljudi, za kronično dolgotrajno nespečnostjo pa trpi kar 7 do 20 odstotkov ljudi. Med prebivalstvom je tako nespečnost prisotna skoraj v 50 odstotkih. S starostjo nespečnost tudi narašča. Po 65 letu za njo boleha 25 odstotkov moških in kar 40 odstotkov žensk.

Številni bolniki ne morejo zaspati niti po tridesetih minutah. Težave so pogosto posledica neustreznih navad. Tako v poznih popoldanskih urah odsvetujejo pitje poživilnih pijač, pred spanjem pa ne prebirajmo čtiv z razburjajočimi vsebinami in ne razmišljajmo o stresogenih situacijah.

Tudi tuširanje s hladno vodo pred spanjem nam ne bo koristilo.

Drugi bolniki hitro zaspijo, vendar je spanec moten s pogostimi zburjanji. Spet drugi se pritožujejo zaradi prezgodnjega jutranjega zburjanja.

Nespečnost je lahko tudi sopotnik številnih bolezni: depresij, poškodb glave, nalezljivih bolezni, povišanega krvnega tlaka, astme, rane na zgornjih prebavilih, vnetja sklepov, sladkorne bolezni ali motenega delovanja ščitnice. Pojavlja se tudi pri bolečinah, zvišani telesni temperaturi, trdovratnem kašlju ali oteženem dihanju. Kronično uživanje pijač prav tako vodi v nespečnost.

Velikokrat smo soočeni z obratom ritma spanja, ko zaspimo ob neustreznem času, ko bi morali spati, pa ne moremo.

Težava pogosto nastane kot posledica potovanja med časovnimi pasovi, dela v nerednih nočnih izmenah, pogostih spremembah delovnega časa ali pretiranega pitja alkoholnih pijač. Lahko je tudi posledica jemanja določenih zdravil ali pa posledica okvare možganske ure ob možganski kapi, Alzheimerjevi bolezni ali vnetju možganovine.

Zdravljenje nespečnosti je odvisno od njenega vzroka in stopnje. Starejšim ljudem, ki potrebujejo manj spanja, svetujemo, da gredo v posteljo pozneje in da tudi prej vstanejo.

Ob nespečnosti, ki jo povzroča čustveni stres, moramo odpraviti stres in ne dajati uspaval. Kadar nespečnost spremlja depresijo, moramo poiskati pomoč psihiatra.

Če motnje spanja ovirajo človeka pri vsakdanjih opravilih in povzročajo slabo počutje, utegne pomagati občasno uživanje pomiril in uspaval. Zdravil nikakor ne uživajmo dalj časa, saj bomo postali od njih odvisni, potrebovali bomo vse večje odmerke, učinek

bo postajal vse manjši, ob tem pa bo vse več neugodnih stranskih učinkov.

Hipersomnija je podaljšanje obdobja vsakodnevnega spanja za približno eno četrtino. Je redkejša kot nespečnost. Začasno se lahko pojavi po obdobju daljše prikrajšanosti spanja ali po neobičajnem telesnem naporu. Če je prisotna dalj časa, je lahko odraz duševnih motenj, pretiranega uživanja uspaval, pomanjkanja kisika in kopičenja ogljikovega dioksida v telesu, vnetij možganskih struktur ali tumorozne rasti.

Narkolepsija je neobičajna motnja z značilnimi ponavljajočimi neobvladljivimi obdobji spanja v obdobju, ko je človek sicer buden. Oseba z narkolepsijo lahko v trenutku nenadne čustvene reakcije ohromi, ne da bi izgubila zavest (katalepsija). Možna so tudi občasna obdobja ohromitve v snu. Motnjo zdravimo s posebnimi zdravili - spodbujevali.

Sindrom nočne apneje je skupina resnih motenj spanja, ko bolnik spet in spet neha dihati, vse dotlej, da se dihanje ponovno sproži ob porastu koncentracije ogljikovega dioksida v krvi. Bolniki morajo prenehati kaditi, opustiti pitje alkohola, znižati telesno težo ter opustiti jemanje pomiril in uspaval. Pogosto potrebujejo pripravo za umetno dihanje.

Parasomnije so žive sanje in telesne dejavnosti med spanjem. V to skupino uvrščamo sindrom nemirnih nog, nočno grozavost, more in mesečnost.

Nekaterim vpliva na spanje zelo pomirjujoče in sproščeno prijetna meditativna glasba ali razmišljanje o globokem pomenu našega življenja; drugim pa večerna molitev ter zahvala za preživet dan.

In kadar nam ne gre, se spomnimo, kako nas je uspavala mati. Pozorno nas je umila, nahranila, nas božala z bese-

dami, bila nežna, nasmejana in sproščena. Ljubkovala nas je, z uspavanko izvalila nasmeh na obraz in nas zazibala v spanec. Dajmo, poskusimo sedaj biti takšni tudi sami s seboj.

Potrudimo se in poskrbimo za to, da bo naše spanje dobro in tudi v prihodnje vir zdravja.

V popoldanskem času bodimo zmerni pri jedi. Po 18. uri ne uživajmo hrane, ki je težko prebavljiva. Ne uživajmo alkohola in poživljajočih pijač.

Pred spanjem ne opravljajmo težjih fizičnih opravil.

Prek dneva je dovoljen le kratek spanec zgodaj popoldne.

Pred spanjem dobro prezračimo spalnico in poskrbimo za ustrezno zračenje prek noči. Med spanjem si zagotovimo temo, kar največji mir ter primerno temperaturo.

Izbrali bomo posteljo, ki bo dovolj trda, da bo preprečila zvijanje hrbtenice. Uporabili bomo lahko, toplo in zračno odejo, posteljnino pa bomo pogosto menjali. Jogije bomo dvakrat letno prezračili, presončili in dobro presesali.

Ob postelji ne bomo imeli različnih naprav, ki povzročajo magnetna polja.

Poskrbeli bomo tudi za higieno telesa. Pred nočnim počitkom se bomo stuširali s toplo vodo, da speremo s telesa posušen znoj ter ostalo nesnago.

Noge si bomo ogreli s kopelmi, masažo ali toplimi nogavicami.

Postopno si bomo privzgojili ritem zgodnjega odhajanja v posteljo in zgodnjega jutranjega vstajanja.

Le tako se bomo v novo jutro zburjali sproščeni, optimistični in polni energije, pripravljeni, da lahkotno opravimo z vsemi izzivi porajajočega se dne.

Janez Poles, dr.med.-internist

GZS, Savinjsko-šaleška območna zbornica Velenje, objavlja

razpis

za zbiranje prijav za podelitev priznanj in diplom inovacijam v Savinjsko-šaleški regiji za leto 2001

1.

Savinjsko-šaleška območna zbornica Velenje z namenom nadaljnjega uveljavljanja in krepitev inovacijske dejavnosti v Savinjsko-šaleški regiji, objavlja razpis za prijavo za podelitev priznanj in diplom najboljšim inovacijskim dosežkom na področju profesionalnih inovacij, ki so zajete v najnovejših razvojnih dosežkih podjetij in na področju splošne inovacijske dejavnosti v letu 2001.

2.

Razpis objavlja Savinjsko-šaleška območna zbornica Velenje na podlagi sklepa njenega Upravnega odbora, z dne 23.4.2001.

Pravico do prijave na razpis imajo vse gospodarske družbe, podjetja, samostojni podjetniki posamezniki, samostojni inovatorji ali druge organizacijske oblike z območja Savinjsko-šaleške regije.

3.

Prijava na razpis mora vsebovati:

ime in priimek in popolni naslov inovatorja oz. gospodarske družbe ali podjetja, v katerem je zaposlen, naziv in popolni opis realizirane inovacije v letu 2000 z navedbo značilnosti po spodaj navedenih kriterijih.

Inovativnost

- ✓ izvirnost in stopnja možne avtorske zaščite,
- ✓ visok nivo tehnične rešitve,
- ✓ novost doma in/ali v svetu,
- ✓ izboljšava dosedanjih proizvodov, postopkov, tehnologije...

Tržna zanimivost

- ✓ za področje splošne in široke porabe,
- ✓ za proizvodna in podobna podjetja/organizacije,
- ✓ za posebne namene in področja.

Primernost okolju

- ✓ izboljšano delovno okolje in/ali varstvo pri delu,
- ✓ uporaba neškodljivih in/ali okolju neškodljiva uporaba,
- ✓ možnost recikliranja.

Racionalnost

- ✓ poenostavljeno oziroma izboljšano delovanje,
- ✓ pocenitev izdelave in/ali vzdrževanja,
- ✓ manjše število potrebnih surovin ali dobaviteljev.

Finančna učinkovitost

- ✓ letni prihranek (za inovacije iz splošne inovacijske dejavnosti),
- ✓ letna realizacija (za profesionalne inovacije).

Slike, načrte in opis prijavljene inovacije

Stopnja realizacije inovacije

4.

Prijavljene inovacije ocenjuje petčlanska komisija, ki jo imenuje Upravni odbor Savinjsko-šaleške območne zbornice Velenje. Komisija na podlagi določil tega pravilnika pripravi predlog dodelitve zlatega, srebrnega, bronastega priznanja (medalje z listino) oz. diplome vsaki od ocenjenih inovacij, UO pa ga potrdi.

5.

Javna razglasitev in podelitev priznanj ter diplom bo v mesecih januar - februar 2002.

6.

Prijave inovacij zbira Savinjsko-šaleška območna zbornica Velenje, Rudarska 6 a, 3320 Velenje do 29. novembra 2001.

Pri Savinjsko-šaleški območni zbornici Velenje je možno dobiti tudi vse dodatne informacije v zvezi z razpisom na telefonski številki 03/5871-268 ali po faksu 03/5871-269, vsak dan med 7. in 15. uro.

Predsednica komisije:
Dragica Camloh, I.r.

Predsednica UO SŠOZ:
Marija Vrtačnik, I.r.

Za soncem greje najceneje... ali učinkovita raba energije v gospodinjstvih

Ste se že kdaj zamislili nad računom za električno energijo ali računom za ogrevanje in pripravo tople sanitarne vode? Ali pa vzamete ta račun kot nekaj, česar se ne da spremeniti?

Toplota in elektrika v gospodinjstvu sta le dve vsakdanji dobrini, ki imata široko strokovno ozadje. Račun je le posledica našega načina življenja, naših dobrih in slabih odločitev v preteklosti, ko smo gradili svoj dom in ga opremljali.

Razvoj na področju graditeljstva nam vsak dan prinese kakšno novost. Izbira gradbenih materialov je vedno večja. Gradbeni izdelki in ogrevalna oprema so vedno kvalitetnejši in relativno cenejši, kot so bili v času naše gradnje. V trgovinah je vedno več gospodinskih aparatov. Pri vsem tem razvoju in napredku pa se nam vseeno utrnejo nekateri pomisleki in vprašanja:

- Kako med množico, po besedah proizvajalcev, najboljših izdelkov izbrati najustrežnejšega?
- Ali se splača zamenjati star izdelek z novim, npr. okno, kotel za centralno kurjavo, pralni stroj, hladilnik, itd.?
- Se splača morda toplo sanitarno vodo pripravljati s sprejemniki sončne energije ali s toplotno črpalko?
- Se sploh splača toplotno izolirati hišo ali pa samo podstrešje?
- kateri energent izbrati za kurjenje?
- kateri način ogrevanja je najprimernejši?
- Kakšno regulacijo naj ima sistem ogrevanja in priprave tople sanitarne vode?

In še bi lahko naštevali, saj se pri rabi energije v gospodinjstvu prepletajo vsaj tri strokovna področja: gradbeno, strojno in električno. Pri vprašanjih kaj se splača, mislimo predvsem na to, v kakšnem času se nam bo vložen denar povrnil z manjšimi stroški za ogrevanje in pripravo tople vode. Zanimivo je, da se pri vseh izboljšavah v bolj učinkovito rabo energije investicija povrne v enem, dveh ali največ v petih letih, razen pri toplotni izolaciji obstoječe hiše. Tu je doba vračanja nekoliko daljša. Nobenega dvoma ni, da se pri novogradnji toplotna izolacija izplača tudi, če naredimo več, kot zahtevajo predpisi.

Poleg ekonomike pa ne smemo pozabiti na kvaliteto bivanja v stavbi. Učinkovita raba energije ne pomeni zmanjševanja bivalnega ugodja, prej nasprotno, boljši bivalni standard in gospodarno ravnanje z energijo.

Želimo, da so klimatske razmere ugodne, da ni poleti vroče in da nas pozimi ne zebe, da sta temperatura in vlažnost zraka vedno ustrezna, da ni prepiha, da niso zidovi preveč mrzli ali celo vlažni. Za nas in širšo skupnost je pomembno tudi to, da z učinkovitim ravnanjem z energijo prispevamo k zmanjševanju onesnaženosti zraka in k zmanjševanju odpadkov.

Zakaj torej ne bi poiskali strokovne pomoči, preden se lotimo izboljšav na področju rabe energije v gospodinjstvu?

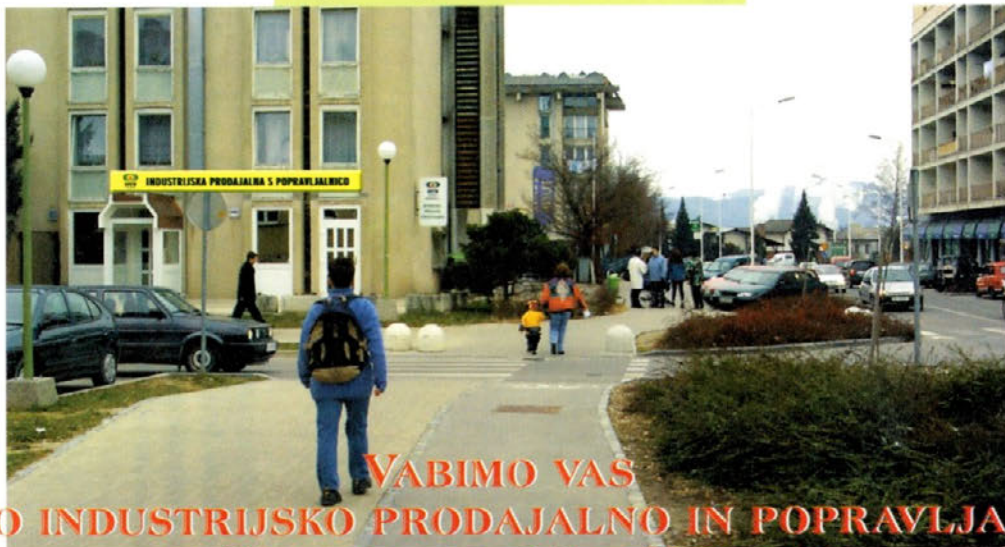
Strokovna pomoč v obliki ustnega in pisnega nasveta je brezplačna. Dobite jo v energetske pisarni, ki je tudi v Velenju. Treba je le poklicati telefonsko številko 897-64-66 in se dogovoriti za posvet z energetskimi svetovalci.

Tone Juršnik

HTZ
VELENJE
I. P., d.o.o.

Tel/fax: 03/587-57-64 ali 898-40-46

V prodajalni lahko kupite ali naročite izdelavo:

- zaščitnih delovnih oblek za različne poklice v rudarstvu, industriji, gradbeništvu, gozdarstvu, kmetijstvu in gostinstvu (hlače, kombinezoni, bluže), tudi s tiskanjem znaka vašega podjetja,
- težje zaščitne obutve (planinski čevlji, podloženi škornji s filcem ali ovčjim krznom),
- torb za različne namene uporabe iz različnih materialov,
- copatov,
- zaščitnih rokavic.

Prodajamo tudi drobno usnjeno galanterijo - pasove, ovratnice za pse, denarnice, poslovne moške torbice...

Izdelamo po naročilu:

- hlače in telovnike iz maskirnega blaga, podložene škornje, pasove za lovce,
- pasove za orodje in žeblje za krovce, tesarje,
- ledvične pasove in torbe za motoriste,
- predpasnike za varilce.

V popravljalnici vam popravimo in zašijemo:

- različno obutev, torbe, zadrge, baldahine.

V našem lokalu lahko naročite izdelavo rolet, dobavo, robljenje in polaganje talnih oblog, izdelavo cerad, pokrival za tovarne prikolice, tend, transparentov, zaves, senčil, prtov.

Po ugodni ceni lahko kupite visoke delovne čevlje, ki so primerni za delo v težjih delovnih razmerah!

Obiščite nas v industrijski prodajalni in popravljalnici na Kersnikovi 13 v Velenju (v neposredni bližini Ere VIS-A-VIS). Pričakujemo vas od ponedeljka do petka med 7.30 in 15.30. Ob sobotah je lokal zaprt.

HTZ
VIELENJE
I. P., d.o.o.

BETONARNA

TELEFON: 03/ 898 40 33, GSM: 041/ 414 707, www.htz.si

ČE POTREBUJETE BETONSKE MEŠANICE NAS POKLIČITE. NAROČENE KOLIČINE VAM PO ŽELJI TUDI DOSTAVIMO IN S ČRPALKO VGRADIMO!

IZREDNA UGODNOST:

Izkoristite promocijski 20% gotovinski popust v mesecu juniju in juliju za suhe betonske mešanice pod blagovno znamko **TORMALT**, ki jih lahko z enostavno pripravo uporabljate za:

- omete
- zidanje
- kontaktne malte "špric betone"

MATERIALI SO EMBALIRANI V 30 kg VREČE

Potrebuje geodetske storitve?

Vaše želje in zahteve uresničimo hitro in pod ugodnimi plačilnimi pogoji.

Ponujamo vam:

- izdelavo geodetskih načrtov za potrebe lokacijske dokumentacije in tehničnih prevzemov objektov
- parceliranje in urejanje mej
- zakoličbe objektov, cest, komunalne infrastrukture
- izdelava geodetskih načrtov komunalnih vodov
- izdelava projektov izvedenih del za komunalne vode in naprave

Vsa pojasnila in dodatne informacije

Premogovnik Velenje - Služba jamomerstva, Cvetka ČREP, tel. 03 58 71 465 int. 1465

**ZA ZAPOSLENE V PS PREMOGOVNIK VELENJE
OMOGOČAMO PLAČILO STORITEV
DO 6 OBROKOV.**

Potrebuje geološke in geomehanske storitve?

Ponujamo vam:

- geološko mnenje za pridobitve lokacijske dokumentacije
- prevzem gradbene jame
- geotehnične preiskave temeljnih tal z izračunom nosilnosti
- laboratorijske preiskave granulativ, betonov in zemljin

Vsa pojasnila in dodatne informacije

Premogovnik Velenje – Hidrogeološka služba, inž. Igor Veber, tel. 03-586-91-64, int. 205

telkom
sistemi d.o.o.
v e l e n j e

V nakup vam ponujamo

razne telefonske aparate in opremo.

Zaposlenim v poslovnem sistemu Premogovnik Velenje omogočamo obročno plačilo prek osebnih dohodkov.

Ponujamo vam:

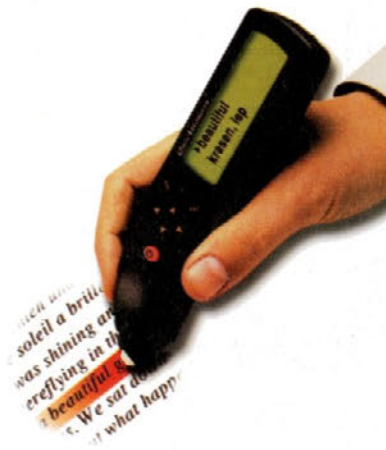
GSM telefonske aparate, mobi pakete, mobi kartice, brezvrvične telefonske aparate Siemens, navadne telefonske aparate raznih proizvajalcev, dodatno opremo za GSM aparate, servisiranje telefonskih aparatov.

Ne spreglejte dodatne ponudbe!

- TELEFON MIŠKA

- OPTIČNI PREVAJALNIK IZ ANGLEŠKEGA V SLOVENSKE JEZIK

Vabimo vas, da nas obiščete v poslovnih prostorih v Kersnikovi 13 v Velenju. Lahko pa nas tudi pokličete na telefonsko številko 58-72-400 ali na interno številko 22-00.

Program prireditev o dnevu rudarjev 2001

Celje - skladišče

D-Per
65/2001

5000009844,4

COBISS o

OSREDNJA KNJ.: CELJE

SREČANJE OKTETOV

v petek, 8. junija, ob 19.30 v veliki dvorani Glasbene šole Velenje,

STROKOVNI POSVET O PODZEMNIH MUZEJIH V PREDELU ALPE - ADRIA

v ponedeljek, 18. junija,

EX-TEMPORE 2001

odprtje razstave v soboto, 16. junija, ob 19. uri v Muzeju premogovništva Slovenije,

RAZSTAVA LIKOVNIH DEL OTROK IZ VRTCA VRTILJAK VELENJE IN VRTCA ŠOŠTANJ

v izložbah trgovin v Velenju in Šoštanju,

SREČANJE UPOKOJENIH DELAVCEV PREMGOVNIKA VELENJE PO LANSKEM 3. JULIJU

v petek, 22. junija, ob 19. uri v restavraciji Jezero,

ODBOJKARSKI TURNIR

v soboto, 23. junija, ob 15. uri v telovadnici OŠ Škale,

MEDNARODNI ATLETSKI MITING

v petek, 29. junija, ob 19.45 na mestnem stadionu v Velenju,

BUDNICA

v soboto, 30. junija, ob 6. uri,

SREČANJE DELOVNIH JUBILANTOV in JAMSKIH REŠEVALCEV - JUBILANTOV

v soboto, 30. junija, ob 10. uri v Domu kulture,

PARADA

zbor v soboto, 30. junija, ob 17. uri na Titovem trgu,

41. SKOK ČEZ KOŽO

v soboto, 30. junija, ob 18. uri na stadionu ob jezeru v Velenju,

DRUŽABNO SREČANJE DELAVCEV IN UPOKOJENCEV PREMGOVNIKA VELENJE

v soboto, 30. junija, ob 19.30 ob Škalskem jezeru,

SMUČARSKI SKOKI ZA RUDARSKO SVETILKO

v soboto, 7. julija, ob 21.30 v smučarsko-skakalnem centru v Velenju,

SREČANJE BELO-ČRNIH RUDARJEV

v soboto, 25. avgusta, v Nagykanizsi (Madžarska).